



# UJ KELET

PÁRTISZERVÉNYI NAPILAP

מזרח חדש (אוי קרט)  
עמוד יומי כתיב מפתח. שפה ההונגרית.  
העורך: ד"ר א. מרטון. תאריך: דוד שן.  
המוציא לאור: מורה חדש בע"מ. ת"א. רח' הנגב 11.  
KLL. evfolyam. Székely Csaba.  
Főszerkesztő Dr. MARTON ERNO.  
A szerkesztésért és kiadásért felelős:  
SCHÖN DEZSŐ. — Kiadó: Mizrach  
Chadas Ltd., Tel-Aviv, Rechov Hanegev  
(volt Schlesinger) 11. sz. Telefon: 31677.

## Chruscsev hozzájárult a külügyminiszterek konferenciájához

Rendkívüli sajtókonferencián a német béke megkötésére és az összes ellentétek rendezésére hívta fel a volt szövetségeseket — A Nyugat május 11-ikére javasolja a tárgyalások megkezdését

Moszkva (UPI, Reuter). — Nikita Chruscsev, a Szovjetunió miniszterelnöke tegnap meglepetésszerű sajtófogadást tartott, amelyen bejelentette, hogy az orosz kormány elfogadja a Nyugatnak azt a javaslatát, amely szerint a Nyugat és Kelet vezetőállmainak külügyminiszteri konferenciáját május 11-én Genfben tartásuk meg. „Felszólítjuk mindazon országoknak kormányait — mondotta Chruscsev —, akik résztvettek a hitlerista Németország elleni háborúban, hogy kezdjenek tárgyalásokat a Németországgal való békekötés egyetlen fontos problémájának rendezésére. Szeretnők, hogy a nyugati kormányok leüljenek velünk a tárgyalóasztalhoz és dobják félre azokat az örült fenyegetéseket, amelyeket tábornokaik és admirálisaik hangoztatnak ellenünk.”

Javaslatokat tettünk a Németországgal való békére és a berlini helyzet normalizálására — folytatta Chruscsev. — Ha a Nyugat hajlandó komolyan tárgyalni, nem fogjuk akadályozni az ügyeket, sőt, meg fogunk tenni mindent, hogy a tárgyalásokat sikerre vezessük. Senkisein fog veszíteni azon ha Németország békeszerződést kap és ha Nyugat-Berlin megszabadul a megszálló hatalmaktól, amelyek túlsok ideig ültek ott.

Washington (Reuter). — Az amerikai külügyminiszterium szóvivője tegnap kijelentette, hogy a Chruscsev kétértelmű sajtókonferenciáján elhangzott nyilatkozatok biztatók, bár a tapasztalat azt mutatja, hogy sohasem lehetünk biztosak a szovjet vezetők kijelentéseinek teljes őszinteségében és abban, hogy ők is úgy értik-e, amit mondanak, mint a Nyugat.

## GOLDA MEIR BEFEJEZTE PÁRIZSI MEGBESZÉLÉSEIT

Páris (UPI, STA). — Golda Meir külügyminiszter tegnap délután befejezte párizsi látogatását és visszaindult Izraelbe. A külügyminiszter, aki kedden Couve de Murville francia külügyminiszterrel folytatott megbeszélést, elutazása előtt még Joseph Pella olasz külügyminiszterrel is találkozott, aki most Antonio Segni miniszterelnökkel együtt Franciaországban tartózkodik. A találkozást az olasz külügyminiszter kezdeményezte, aki tárgyalni akart Golda Meirrel a közelkeleti helyzetről, tekintettel a legutóbbi fejleményekre, amelyekre vonatkozólag meg akarta ismerni Izrael álláspontját. A megbeszélés Olaszország párizsi nagykövetségén folyt le és azon résztvett dr. Jákov Cur, Izrael párizsi nagykövete, valamint az olasz nagykövét is.

Jeruzsálem (Az Uj Kelet tudósítójától). — Tegnap a késő éjjeli órákban várták Golda Meir külügyminiszter repülőgépeinek Ludra érkezését. A külügyminisztériumból kapott értesülés szerint Golda Meir tárgyalásai „igen jó és barátságos légkörben” folytak le. Jeruzsálemi megítélés szerint a látogatás során kifejtett francia álláspontból ismételten kiderült, hogy nem állott be semmiféle változás a párizsi kormány Izraellel szembeni baráti magatartásában.

Mai számunk  
**16** oldal  
Regényfolytatás  
Keresztrejtvény

## A vasárnapi minisztertanács foglalkozik a felújított szuezi zárlattal

Jeruzsálem (Az Uj Kelet tudósítójától). — Dag Hamarskjöld, az UNO főtitkára ígéretet tett arra, hogy közbenjár Abdul Nasszer kairói diktatornál a Szezi-csatorna övezetében a hajókról kirakott és önkényesen elkobzott izraeli áruk felszabadítása érdekében. A jelenleg Ázsiában tartózkodó főtitkár táviratilag fog intervenálni az egyiptomi hatóságoknál.

Ha közbenjárása eredmény nélkül jár, Izrael a jelek szerint a Biztonsági Tanács összehívását fogja kérni, jöllehet nincs sok kilátás Egyiptomot elítélő határozat megszavazására. A szovjet képviselő ugyanis a Moszkva és Kairó közötti feszültség ellenére, bizonyára támogatni fogja Egyiptomra magatartása is kétséges, minthogy a londoni Foreign Office az utóbbi hetekben ismét az Egyiptommal való barátság felújításának vonalát követi.

külföldi zászlók alatt haladó hajók izraeli rakományait elkobzása ügyének szenteli. Dávid Ben Gurion miniszterelnök fogja ismertetni az ujjonnan kialakult helyzet külpolitikai és katonai vonatkozásait. Ezután a kormány vitát rendez és nincs kizárva, hogy határozatot fogadnak el további lépések foganatosítására is.

## Éjlát nagy nemzetközi kikötő lesz újra

Ben Gurion miniszterelnök beszéde a város felszabadításának jubileumán tartott katonai díszszemlén

Éjlát felszabításának tizéves jubileumi ünnepségei tegnap abban a nagyszabású katonai díszszemlében érték el csúcspontjukat, amelyet a város területén levő természetes amfiteátrumban tartottak meg. Ben Gurion miniszterelnök Chajim Lászkov tábornok vezékkari főnök társaságában vett részt és ebből az alkalomból történelmi visszatekintést nyújtott Éjlát szerezepéről a zsidó népmúltjában. — Éjlát — mondotta — volt háromezer évvel ezelőtt Judea királyságának első kikötője és az izraeli hadsereg, amely visszafoglalta a zsidó népnek ezt a vörös-tengeri kikötőt, megváltoztatta a Biblia két állítását: az egyik az, hogy Erec Jiszráélnek ebben a részében az edomiták ülnek „mind a mai napig” —, mert

már nem ülnek itt, a másik pedig az, hogy ez a föld a miénk „Dántól Beér-Séväig” mert az ország nem Beér-Séväig, hanem Éjlátig terjed. Ben Gurion azt is elmondotta, hogy 25 évvel ezelőtt járt ezen a vidéken és (Folytatás a 16-ik oldalon.)

Nasszer olyasmire vállalkozott, ami messze meghaladja képességeit. Nikita Chruscsev az Irák és Egyiptom között zajló propagandaháborúról.

Moszkva (UPI, Reuter). — Az Egyiptomban és Szíriában a kommunizmus és Irák ellen folyó propagandaháború változatlanul folyik. Nikita Chruscsev tegnap sajtófogadást tartott egyik újságírók kíséretében a következőket mondotta ezzel kapcsolatban: — Nasszer fiatal, de nagyon kellemes volt találkozni vele, most azonban olyanra vállalkozott, amire messze meghaladja képességeit. Ez kárt is okozhat eddigi közös erőfeszítéseinknek. Tegnap győztem a szíriai arabokkal kapcsolatban, de Irákkal és az egyiptomi arabokkal, Libanon elnökével.

Közársasággal egyaránt. A más államok belügyeivel való beavatkozás ellen vagyok és ha Nasszer türelmebb lesz és nem avatkozik be a közelkeleti ügyekbe, ez az a világ, amire ma is elvörös le és az Egyesült Arab Emírségek államnépessége is erősödni fog. Amikor Nasszer katonai támogatást adja, én mint kommunista, megvédem őket — mondotta Chruscsev.

Az UNO kereteiben megindított diplomáciai tevékenységgel párhuzamosan a nagyhatalmak fővárosaiban szolgáló izraeli követségek, valamint a tengerhajózási kérésekben közvetlenül érdekelt államoknál működő izraeli képviselők már utasították a határ felzárását. A külügyminisztérium a maga részéről n.a. vagy a jövő hét elején megbeszélést folytat a négy nagyhatalom és más államok Izraelben működő képviselőivel is ebben a kérdésben.

## Jordániai katonák feltartóztatják a fegyverszüneti bizottság izraeli tisztjét

Tel Aviv, (Az Uj Kelet katonai tudósítójától). — Izrael szigorú hangú tiltakozást nyújtott be tegnap a Transzjordániával közös fegyverszüneti bizottsághoz, mert Latrun környékén, két jordániai katona molesztált egy izraeli tisztet, aki a fegyverszüneti bizottság tagja. Az izraeli tiszt a határ közelében hajtott kocsiján, mögötte UNO megfigyelők kocsija volt. Két jordániai katona feltartóztatta az izraeli tisztet és csak az UNO megfigyelők beavatkozása után hagyták, hogy útját folytassa. A tiszt szolgálati úton volt, mikor az incidens érte.

HA AROMATIC KÁVÉT ISZIK, NEM CSALATKOZIK



Stern Joli és Zoltán BEER-SEVA S'chunat Alef Slos Komot szeretettel hívják meg rokonaikat, barátait és ismerőseiket Chàgit (AGI) lányuk bät-micvá ünnepségére, amelyet március 21-én, kedden délután 5 órakor tartanak lakásukon.

Nachmias Erna és Sámuel Wolf Judit és Imre JERUZSÁLEM KOZLIK ROKONAUKKAL ES BARATAUKKAL, HOGY GYERMEKEIK MÄRY ES TOMI ELJEGYEZTEK EGYMÄST.

Erő, egészség A TNUVA TEJFEL



Tel-Aviv—Jaffa polgára igyekezzék kifizetni városi adóit és mentesül 20% birságtól

Kérik a polgárokat, hogy az adókat a város területén levő bármely bankban fizessék be. Felvilágosítás céljából a város behajtási osztályai szünet nélkül tartanak szolgálatot délelőtt 7.30-tól este 6 óráig.

Tel-Aviv—Jaffa város

Bambi GYERMEKRÜHA-ÜZLET



RAMAT GAN, Ráv Kuk 1. MEGNYILIK 1959. MÁRC. 23-ÉN DELELÖTT 11 ÓRÁKOR. ROSENFELD REZSIN

## A TIZENÖTÖDIK FORDULÓ

A Nemzeti Bajnokságért szombaton lejátcszandó mérkőzések esetleg el is döntenek az ezévi első sorsát, ám bár még további hét forduló van hátra. A holnapi mérkőzések között kiemelkedő szerepe lehet ebben a Makkabi Tel-Aviv — Makkabi Haifa találkozónak, mint hogy a Haifa előnye győzelme esetén annyira megnövekednek, hogy aligha hozzátartoznak a hátralevő fordulóknak. — A mérleg ugyan inkább a Makkabi Tel-Aviv felé hajlik, egyfelől, mert az utóbbi hetekben szilárdan tartja jó formáját a csapat, másfelől, mert ott hon rendezik a mérkőzést. — A bajnokságban jelenleg élen haladó csapatok közül könnyebbnek látszik a Hápoel Petách-Tikva és a Hápoel Haifa helyzete a holnapi mérkőzésükön, de a két pontért még 90 percig küzdeniök kell! — A közép-csapatok és harcot fognak holnap vívni a jobb helyezések érdekében és a bajnoki táblázat közepes szektorában sok változás lehetséges, annyira szorosán követik egymást a csoportok. Kivétel csupán a Hápoel Rámát Gán, amelyik mindenképpen megmarad az ötödik helyen és ugyancsak kivétel a Hápoel Kfár Szábá, mint hogy esetleges győzelme sem elég ahhoz, hogy az utolsó helyről egyelőre előbbre kerülhessen.

A holnapra kitűzött bajnoki mérkőzések a NB-ben a következők (elől a pályaválasztó): Hápoel Petách-Tikva—Hápoel Jeruzsálem, Hápoel Tel-Aviv — Hápoel Rámát-Gán, Hápoel Haifa—Hápoel Kfár Szábá, Makkabi Natanja — Makkabi Petách Tikva, Makkabi Tel Aviv — Makkabi Haifa, Bétár Tel-Aviv — Makkabi Jaffa.

Az I. osztályú bajnokság holnapi mérkőzései: Hápoel Afula — Hápoel Chedera, Bétár Jeruzsálem — Makkabi Rechovot, Makkabi Sáarájim — Hákoach Tel-Aviv, Hápoel Rechovot — Simson Tel-Aviv, Hápoel Mácháné Jehuda — Hápoel Kirját Chájim, Makkabi Chedera — Bné Jehuda Tel-Aviv.

A közilabda bajnokságban a Makkabi Rámát-Gánnak lehetősége nyílik bizonyítani, hogy műltheti szenzációs győzelme a bajnok Rechovot ellen, nem véletlenül „kicsúszott” siker volt. Holnap a Makkabi Petách-Tikvával játszik. A többi mérkőzés: Makkabi Rechovot — Makkabi Tel-Aviv, Makkabi Cáfón — Hápoel Petách-Tikva, Hápoel Rechovot — Makkabi Rison.

A súlyemelő csapatbajnokságban ma este 8 órakor a jeruzsálemi YMCA termében a házigazda a Hápoel Tel-Aviv „erős embereit” látja vendégül.

Az atlétákat ez évben elsősorban láthatjuk teljes számban felvonulni versenyre. A telavivi Makkabi-stadionban rendezik a szövetség az első válogatót versenyét a görögök elleni országok közötti válogatott versenyre. Holnap reggel 9 órakor kezdődnek, de délután is folytatódhatnak a versenyek és ezek alapján állítja össze a szövetség a válogatott keretet.

MÁJUS  
3.

## Ivrit ulpán Haifán

- Uj, 5 hónapos tanfolyam
- A reggeli vagy az esti órákban
- 12—30 óra heti tanulás
- Oléknak különleges feltételek.

Beiratkozás: Haifa város kultúrosztályán, Bét Erdstein, Perec-utca 20. délelőtti 8—12, délután 5—7 óra között. — Telefon: 2044; 2104.

## Eleanor Roosevelt vezeteti be Tel-Aviv purimi karneválját

Az Adlojádá középpontjában az 50 éves város „óstörténete” fog állni

A tel-avivi Adlojádán, amelyet purim napján, kedden rendeznek meg, mintegy négyezer gyerek fog részt venni, akik 4 és fél kilométeres útvonalat járnak végig purimi maszkiákkal, teherautók kíséretében, amelyekre különböző farsangi figurák, jelmezek és jelenetek lesznek felszerelve. Az Adlojádá délután fél 3-kor indul az északi kiállítási területről a Kikár Hámosávet irányába. A menet élén Chájim Levanon polgármester kocsija fog haladni és mellette illusztris vendég foglalt majd helyet: Eleanor Roosevelt, a néhai elnök özvegye. A menetet 15 zenekar fogja kíséni egyenlő távolságokban. A polgármester autója után 1500 zászlós cserkész fog haladni, rendőrségi lovasok és motorbiciklisták társaságában. Öket ponny-

lovakos fogják követni — majd beduin lovasok következnek és a régi jisuv klaszszikus jelképe, a nyolcvanegynéhány éves Abraham Sapira, az első somér, fehér lovon.

Mintegy ezer lány a „Virágok táncát” fogja járni, majd néhány jelenetet adnak elő Sálom Aléchem elbeszéléseiből és szindarabjaiból.

Az Adlojádá középpontjában a „Tel-Aviv óskora” felvonulás fog állni, amelynek élén egy Meir Dizen-goffot ábrázoló figura lovagol majd és öt követik a Herzlia gimnázium egykori diákjai, az első tel-avivi autók, a szamaras tejkihorodó, a második alijja mintájára felöltötött táncosok és táncosnők, a dílzásnőcök és a régi Tel-Aviv más elfelejtett emlékei. A menetet az Eszter könyvből vett jelenetek zárják majd le.

## FIATALKORUAK BETÖRÖBANDAJÁT FOGTAK EL NATANJÁN

A rendőrség a tegnapi virradó éjjel elfogott egy fiatalokból álló betörőbandát, amely az utóbbi időben kifosztott több natanjai üzletet és kioszkot. A banda négy fiúból állott, akik közül a legfiatalabb 11, a legidősebb pedig 14 éves és mindannyian régi natanjai családok gyermekei. Az így szerzett pénzt főleg édességek vásárlására költötték.

A társaság több alkalommal betört Szender Vladislavszki biciklijavitó üzemébe. A betöréseket mindig a déli órákban követték el, amikor

Vladislavszki ebédelni ment. Abból a felleveséből kiindulva, hogy a bűnös vissza szokott térni a büntet színhelyére, a déli órákban egy rendőr bűjt meg a lezuhott redőny mögött és amit vártak, be is következett. Valaki kívülről egy vasruddal leütötte a zárat, felhúzta a redőnyt, majd a rendőr egy 12 éves fiú fejét látta felbukkanni a sötét üzletben. A rendőr megfogta a fiút aki szökni próbált és bekísérte az őrszobára, ahol a megszeppent gyereket elárulta három társának a nevét.

**Mary** fodrásznő  
értesíti hölgyvendégeit, hogy a  
„DELILA” fodrász szalon.  
Balfour 3. l. em.  
(A tóra kavéház mellett)

szakmai vezetését átvette, ahol a már ott működő elsörendű erővel, szeretettel várja a hölgyközönséget.

HAIFA, telefon: 3093. MANIKÜR ★ PEDIKÜR

A „BITACHON” soffőriskola. HAIFA, 68823  
ELŐKESZÍTŐ VIZSGÁHOZ (magyarul),  
A LEGÜJABB PEDAGOGIAI MÓDSZERREL.  
— RÖVID, DE ALAPOS TANFOLYAMOK.  
— JAFFA-UTCA 92., SZÁM EGGEDDEL SZEMBEN.

A HITACHDUT OLEJ CSEHSZLOVAKIA, HAIFA  
**PURIM-NESEFJE**  
márc. 24-én, a DVIR szállóban, Panoráma-u. 124.  
JAZZ-BAND • MEGLEPETÉSEK.

Jegyek: a HOCS fodrászban, Arizovort 3/4, delelőtti 1—11-ig; Hunpert tászkák, Herzl-utca 19; — Hojtasz, Kármel Merkáz; Wilt illatszertár, Kirját-Motzin, Ussiskin-utca 21.

**Haifai mozika mősora:**

AMFITEATRUM: THE IN OF THE SIXTH HAPPINESS — 5.30—8.30

ORAH: THERESE ETIENNE

ORION: TALÁLKOZÁS EGY ÁRNYEKKAL

MIRON-ACMON: SISSI, A FIATAL CSASZARNE

ARMON: GOD'S LITTLE ACRE

ÉN-DOR: — szombat, vasárnap, hétfő — LES GIRLS — kedd, szerda, csütörtök: CALLAGHAN ISMET ALMODIK

GAL-OR: Nappal: péntek, vasárnap, hétfő — A CIRKUSZ — Kedd, szerda, csütörtök és este: — A 24-ES MAGASLAT NEM VÁLASZOL

MAY: ELETÜNK LEGSZEBB NAPJAI

DOMINO: REPULÓ TIGRISEK

# HIREK

5719 Adár Bét 10.	1959 március 20., péntek.	Gyertyagyújtás ideje:	
		Jeruzsálem	5.12
		Tel-Aviv	5.30
		Haifa	5.21

  

5719 Adár Bét 11.	1959 március 21., szombat.	Sábbat záchor.	
		Heti szidra: Vajikrá.	
		Haftara: „Vajomer Smuel” Smuel I. 15.	
		Szombat kimenetele:	
		Jeruzsálem	6.26
		Tel-Aviv	6.19
		Haifa	6.22

— Fokozott telepítési akció a leszerelt katonák között. A vezérkar fokozottabb telepítési akciót határozott el a leszerelt katonák között. Lehétöve teszik számukra, hogy leszerelésük után 3 hónapos kurzuson vegyenek részt mezőgazdasági középiskolában és jelentős kölcsönöket is biztosítanak számukra.

\* Jöjjön mindjárt Tel-Aviv legjobb könyvtárába! Pazar választék! — Friss könyvek! „Hadash”. Hajarkon ötvenkilenc.

A nagyszerű ingyenes **TARSAS KIRANDULAST** susán purimkor, március 25-én, szerdán délelőt 9.30 órakor a Tel-Aviv-Jaffa környéki asztások, múzeumok és más intézmények megtekintésére megismertetjük. Indulás Tel-Aviv, King George 33. sz. 361.

„HERMES” munkaközvetítő. Haifa, Háneviim-u. 20., tel. 67890, keres és ajánl mindenféle munkahelyet nőknek. 9—11, 4—5-ig.

— Gervai Sándor: Anát istennő virágai c. könyve megjelent. A kötet, izraeli-társadalmi és magyar irodalmi tanulmányokat tartalmaz. Terjedelme: 240 oldal. Ár 4 font. Megrendelhető a szerzőnél: G. S. Jeruzsálem, P.O.B. 141.

— Két évre ítélték Givát Ada sikkasztó szövetkezeti igazgatóját. Tudósítónk jelenti: A haifai járásbírószeg tegnap kétévi elzárásra ítélte Jicchák Jafe 34 éves givát-áddai lakost, az ottani mezőgazdasági szövetkezet volt igazgatóját és könyvelőjét, akit azzal vádolnak, hogy az elmült években közel 32 ezer fontot sikkasztott el a kooperativa pénztárából. Jafenak okiratihamisítás miatt már előzőleg is meggyúlt a baja a törvénnyel. Az ügyész szerint Jafe minden ellenőrzés nélkül intézte a szövetkezet ügyeit, visszaélve a pénzügyekben és üzleti tranzakciókban járatlan mezőgazdasági tagok bizalmával.

\* Mafélszoba - konyhás lakás, fűrdőszoba, melléképítéseg közös, 1900-ért átadó. Bné Brák, Akiba-u. 77, (központban), Aharoninál.

**Maghosszabbtitia purimi örömeit**

ha Brenner fényképezőgépet vesz. Megírja ezeknek a napoknak minden rasgyós színet. Elképzelhetetlen fényképezési lehetőségeket nyitnak a Brenner fényképezőgépek, amelyek megörökítik e szép napok eseményeit.  
Betanítás díjmentesen

**Photo Brenner**  
HAIFA 31 HEFALUTZ ST.

**Orthopéd talpbetét Gumi-harisnya Sérvkötő Fűző**

Ha a Brenner fényképezőgépet vesz. Megírja ezeknek a napoknak minden rasgyós színet. Elképzelhetetlen fényképezési lehetőségeket nyitnak a Brenner fényképezőgépek, amelyek megörökítik e szép napok eseményeit.  
Betanítás díjmentesen

**E.HELLER HAIFA**  
BEHOV.HERZL.25-77.BETH.HASZAN

— Náchál-katonák az olé-ért. A Náchál-katonák mozgalmat indítottak az olébefogadási akció érdekében s elhatározták, hogy a mezőgazdasági településeken végzett munkájukért járó béruk egyrészt erre a célra adják. Ezenkívül összes túlóradíjai kat erre a célra ajánlották fel.

\* Lóránt könyvtár fogalom! Lóránt könyvtár friss, modern! Lóránt könyvtár csak Hár Szináj 2. (Nagytemplom mellett!)

**Mit nyerhet a tel-avivi HOH márc. 21-i szombat esti nagy álarcos PURIM-BÁLJÁN:**

Doxa órat, értékes szörmegallért, díszvázákat, selyemsálat, akváriumot, pullovereket, díszdobozt, kalapot, tortákat, virágot, kozmetikai arckezeléseket, sültcsirkét, finom borokat stb.

**SUGÁR ISTVÁN** kabaréműsora és konferánza. „FOXI”, a csodakutya. Kiváló jazz-zenekar és olcsó fogyasztási árak biztosítéka! az est sikerének.

A bál kezdete: este 8.30 órakor

\* Sokszázele szakkönyv, szótár várja önt a „Hadash” könyvtárban, Tel-Aviv, Hajarkon-utca ötvenkilenc.

— Választási tiszteket jelölték ki a hadseregél. A vezérkari főnök intézkedésnek megfelelően a hadseregél választási tiszteket jelölték ki, mégpedig egy gyalogsági, egy léghaderő és egy haditengerészeti tisztet, akik felelősek lesznek a Knezet-választások zavartalan lebonyolításáért a hadseregben. A katonák úgy polgári címük szerinti urnában, mint bázisukon felállítandó urnákban szavazhatnak.

\* Minden igényt kielégítő könyvet megtalál az Allenby magyar kölcsönkönyvtárban, Tel-Aviv, Allenby 11. félélm.

**Máramarosi új olék FIGYELMEBE!**

A máramarosi zsidók new-yorki federációja egy pénzösszeget utalt át hozzánk, hogy azt szidur rison céljából a máramarosi új olék között osszuk szét. Felkérjük tehát azokat a máramarosi új olékat, akik 1958 szept. 1. után érkeztek az országba, hogy lépjenek velünk összeköttetésbe. — Az első osztás vasárnap, március 22-ikén délután 4 órakor lesz irodánkban. T.A., Spinoza-utca 8. sz. alatt.

A bizottság

\* Legszebb női táskák Kesztyük „Eva”-tól, Tel-Aviv Allenby 90. — Viszonteladók nak is.

— Otthont építenek az idős orvosoknak. Haifai tudósítónk jelenti Zichron Jákobban megépítik az „Idős Orvosok Házát” közölte az országos orvosszövetség vezetője. — A PICA által adományozott hédunamos terü leten még ez évben hozzálátanak a 30 szobás ház megépítéséhez, ahol 60 idős orvos számára lesz hely és amelynek költségeire 300.000 fontot irányoztak elő.

\* Másfélszoba - konyhás lakás, fűrdőszoba, melléképítéseg közös, 1900-ért átadó. Bné Brák, Akiba-u. 77, (központban), Aharoninál.

— Gervai Sándor: Anát istennő virágai c. könyve megjelent. A kötet, izraeli-társadalmi és magyar irodalmi tanulmányokat tartalmaz. Terjedelme: 240 oldal. Ár 4 font. Megrendelhető a szerzőnél: G. S. Jeruzsálem, P.O.B. 141.

— Két évre ítélték Givát Ada sikkasztó szövetkezeti igazgatóját. Tudósítónk jelenti: A haifai járásbírószeg tegnap kétévi elzárásra ítélte Jicchák Jafe 34 éves givát-áddai lakost, az ottani mezőgazdasági szövetkezet volt igazgatóját és könyvelőjét, akit azzal vádolnak, hogy az elmült években közel 32 ezer fontot sikkasztott el a kooperativa pénztárából. Jafenak okiratihamisítás miatt már előzőleg is meggyúlt a baja a törvénnyel. Az ügyész szerint Jafe minden ellenőrzés nélkül intézte a szövetkezet ügyeit, visszaélve a pénzügyekben és üzleti tranzakciókban járatlan mezőgazdasági tagok bizalmával.

\* Mafélszoba - konyhás lakás, fűrdőszoba, melléképítéseg közös, 1900-ért átadó. Bné Brák, Akiba-u. 77, (központban), Aharoninál.

— Gervai Sándor: Anát istennő virágai c. könyve megjelent. A kötet, izraeli-társadalmi és magyar irodalmi tanulmányokat tartalmaz. Terjedelme: 240 oldal. Ár 4 font. Megrendelhető a szerzőnél: G. S. Jeruzsálem, P.O.B. 141.

MEGJELENT! Lillian Roth:  
**BUNHÖDÉSEM**  
(Majd holnap szirok)  
A teljes mű egy kötetben  
Ára IL. 4.200  
Kérje állandó újság- és könyvüpusától és a „Hadash” könyvtárban

„Azert irom ezt a könyvet, mert remélem, hogy így segíhetek másokon. Ezt akkor fogják elhinni nekem, ha elolvasták és látják, mennyit segítettek mások rajtam.”  
Lillian Roth.

\* Külföldi utazás. Utazások Magyarországra, Kanadára, USA-ba, Mexikóba és a világ minden tájára. Az utazással kapcsolatos minden formalitást elintézzük. „CITOUR” utazási iroda, Tel-Aviv, Brenner-u. 2. Magyarul beszélünk.

\* Pedikür, manikür, vibrációs lábmasszázs: Klára-Marika, T.A., Allenby 19, I. em. — Szakmai oktatás.

**A CHUG KADIMA RENDEZVÉNYEIB:**

**HERZLIA! PURIM-BÁLT**  
rendezünk 1959 ápr. 12-én a herzliai „Bét Héazrách” kultúrteremben  
DUCI-CARLO zenekara részvétélével.

Meghívók igényelhetők minden este 6-8 óra között Milhoffernél (Bét Héazrách)

\* A legjobban szórakozó purimkor a Bné Herzl által rendezett hangulatos purim-esten, március 23-án, hétfőn, az ORA-teremben.

— Jehudi Menuhin elutazott. Haifai tudósítónk jelenti: Több mint 500 utast és turistát, valamint 32 észak-afrikai és délamerikai olét hozott tegnap délben Haifara a „Theodor Herzl” hajó. A turisták között volt V. Ahrám, Dél-Afrika főhercege, továbbá 43 francia, illetbe finn keresztény zsinagóg, akik a húsvéti ünnepeket töltik a Szentföldön. — Jehudi Menuhin, a világhírű hegedűművész és családja ma délben nagycsónakkal az országot a Theodor Herzl hajón.

— Összeütözött az előzmi akaró autóbuzs. Haifai tudósítónk jelenti: Tegnap reggel fél 8 órakor a Haifa-názareti országúton a Gáll autóbuzstársaság egyik autóbuzsa, amelyet Jákov Anweis soffőr vezetett, előzöközben összeütözött egy Egged autóbuzssal és felborult. Az összeütözés követeltében a gállai autóbuzs öt utasa megsebesült, egyik közülük súlyosan. A szabálytalanul előző soffőr hajtási engedélyét a közlekedési rendőrség harminc napra megvonta

**KIS ROYAL ÉTTEREM**  
Tel-Aviv, Chebron-utca 6 (Mugrábinál)

Első rendű magyar konyha  
Külföldi espresso — Polgári árak

\* Haifán jó könyv Sámuel kölcsönkönyvtárban, Herzlia utca 7., udvarban. Detektívregegyek is.

— Egy 52 éves holland nő is részt vesz a gyaloglási versenyen. Az idei gyaloglási versenyen, amelyet pészaknkor rendez a hadsereg, egy 52 éves holland nő is részt fog venni aki négy napon keresztül minden nap 30 kilométert akar gyalogni. A nő neve Maria Klawar-Budding és eddig 23 gyaloglási versenyen vett részt. Egyébként számolnak azzal, hogy a következő években megrendezendő gyaloglási versenyeken külföldi zsidó ifjak is résztvesznek majd.

**ORA. ÉKSZER - EZÜST VÉTEL - ELADÁS**  
alkalmi vételek  
NEW RICH T.A.  
Allenby 64.  
(azelőtt Brest, Király-u. 28)

# Irak és Szudán

# Izraeli hétköznapok

A Közelkelet ázsiai és afrikai, északi és déli szárnyának két legérzékenyebb pontja. Irak és Szudán. Csaknem egyidejű katonai puccskísérletek ellentmondó hírei terelték az elmúlt napokban a világ figyelmét a két ország felé. A moszuli lázadás, melynek a bagdadi kormányhatalom megdöntése volt a célja megihusult. A szudáni felkelés kompromisszumos kormányalakítással végződött, melynek teljes jelentősége még tisztázásra szorul. Amny bizonyos: az iraki lázadás vérfelújítása Nasszer kudarcra, míg a szudáni rezsim-változás részleges sikert jelent a kairói diktátor számára.

Irak, politikai-stratégiai helyzeténél fogva és gazdag kőolajforrásai révén a legfontosabb kulcspozíció ma a Közelkelet északi övezetében. Hasonló pozíció Középkelet-Afrikában Szudán különösen értékes vízforrásai révén. Az iraki petroléum és a Nilus szudáni forrásai felé irányuló Nasszer legmohóbb hatalmi vágyai és törekvései. Az Egyesült Arab Köztársaság, de főleg Egiptom gazdasági szanálásához szeretné megkaparintani ezt a két kincsforrást. Az egiptomi tömegnyomor leküzdéséhez és az ország iparosításához a petroléumot; a mezőgazdaság fellendítéséhez és az asszuáni gát terének megvalósításához a szudáni vízt.

De minden eddigi kísérlet, amit Irákban a nasszeri köztársasággal való egyesülés hívei kezdeményeztek a tavaly júliusi forradalom óta, kétfős ellenállásba ütközött: Kaszem tábornok kormányának önállósági törekvése és a szovjet politika vezetőjébe, amely az iraki kommunizmus magatartásában és befolyásában jut hatékony kifejezésre. A szudáni is önállóságuk megőrzését választották eddig a kairói egyesülési, szövetségi és kiegyezési ajánlatokkal szemben, melyeknek nyelbéli részt nemcsak ügynőköt küldött Nasszer Szudánba, hanem az ottani párt-csoportok és politikuskok jelentős részét is sikerült megvesztegetnie. 1958 őszén hajszalon mulott a chartumi kormány és parlament behódolása, amikor Abud tábornok katonai puccsa végett végett a szudáni „demokrácia”-nak és Nasszer vérmes reményeinek. Mindezt a Nyugat csöndes támogatásával történt.

## ZÖLD LÁMPA AFRIKA FELE

Vagyis hasonló funkciót töltött be a nyugati politika Szudánban, mint a szovjet politika Irákban a nasszerizmus visszaverése terén. És azt a szerepet, amit Irákban játszanak most a kommunizisták, Nasszer ostromával szemben az „Umma” nevű

Irta: Politicus

vallásos nacionalista párt töltötte be eddig Szudánban. Abud tábornok diktatúrájának fenntartásában is. De míg Irákban tiltó vörösámpát állított Moszkva Nasszer útjába, addig Szudán és egész Afrika felé serkentő zöld lámpa világítja útjait és törekvéseit a szovjet politika részéről.

Amilyen ellenszenvessé vált az oroszok szemében a kairói diktátor mohóság az iraki petroléum források irányában, oly kívánatos és értékes számukra a nasszerizmus uttóro és hódító szerepe a „fekete kontinens”

## CSENDES PUCCS CHARTUMBAN

Szovjet részről tehát mi sem hátráltatta Nasszert abban, hogy rendületlenül folytassa politikai aknamunkáját Szudánban Abud tábornok diktatúrája alatt is. Ennek az aktivitásnak a gyümölcsét jelentették március első napjaiban azok a hírek, hogy Szudán keleti részéből lázadó katonai parancsnokok csapatai vonultak fel Chartumba és lemondásra kényszerítették az uralkodó katonai tanács összes tagjait. Abud tábornok helyén maradt, de a kormányhatalmat gyakorló katonai tanács öt tagját kicserélték a lázadó tisztek képviselőivel. Mindez egyetlen puskaütés nélkül ment végbe. Vagyis „csendes puccsot” hajtottak végre Szudánban a keleti lázadók és a meglehetősen népszerű Abud jogarának látszólagos fenntartása mellett.

## A MOSZULI LÁZADÁS

Alig néhány nappal a kelet-szudáni felkelés után tört ki az észak-iraki lázadás. Miként a kelet-szudáni tisztek, a moszuli helyőrség parancsnoka, S. u. a. f. zredes is a központi hatalom megdöntésére tört és Bagdad elfoglalására készült. Nasszernek azonban elegendő lett volna, ha a hiveiből rekrutálódó lázadóknak sikerül megvetniük a lábukat Irak északi részében, a moszuli olajforrások körzetében, a sziriái határ mentén.

Többet ért volna neki Moszul petroléum kútjaival, mint Bagdad összes mecseljeivel, kupoláival és tornyival. Ha minden úgy megy, ahogy Kairóban, illetve Damaszkuszban kívánták és remélték, a moszuli lázadók proklamálják csatlakozásukat az Egyesült Arab Köztársasághoz és ahelyett, hogy ők meneküljenek a szomszédos Szíriába, onnan léptek volna át az iraki határt Nasszer csapatai. Kaszem azonban nem Bagdad kapujában várta a moszuli felkelőket, hanem oda küldte csapatait a lázadás leverésére és helyi veszélyének elfojtására. Nem állt oly egyedül és készületlenül, mint Abud a szudáni felkelőkkel szemben. Erős

terepen. Ebben a térségben hű szövetségeseinek és hasznos tényezőinek számát még Nasszer a Nyugat kiszorítására, minden berzenkedése mellett, amit az ázsiai Közelkeleten tanusít a szovjet politikával és a helyi kommunizmussal szemben. Az ellen sincs kifogása Moszkvának, ha tétre kényszeríti a szudániakat a Nilus forrásai ügyében, hogy csillapítsa szomszágát és tető alá hozza az Asszuán-gátat. Egiptom gazdasági szükségletére. Tetemes szovjet kölcsönt is kapott ehhez a műhöz, — azzal a kikötéssel, hogy legalábbis az első fázisába nem vonható be semmilyen nyugati érdekelttség.

lett hajtották végre az általuk kívánt politikai változásokat.

Belpolitikai síkon ezek a változások az Egiptom ellenes Umma párt bizalmi embereinek eltávolításával jutottak kifejezésre, külpolitikai vonatkozásban pedig figyelemre méltó az új niszterek egyikének azon nyilatkozata, amely szerint az új kormány jó viszonyt akar fenntartani az összes államokkal általában, de legfőképpen a Szudánnal határos államokkal. Ez nyilván Egiptomra vonatkozó elsősorban nem alaptalan. Kairó ama állítása, hogy a chartumi kormány átalakítása az egiptomi-szudáni viszony jobbrafordulására és közeli megengedése lehetővé nyújt alapot a Nilus vízének elosztása ügyében.

támogatói voltak, akik nem engedték hangozni és hozzájárultak ahhoz a lendülethez, amellyel sikerült idejében megsemmisítenie a lázadó erők félszékét. De minden jel — ezer halott a moszuli utcákon! — arra mutat, hogy nem volt könnyű művelni a leverést s hogy nemcsak a helyőrség, hanem a környék polgári lakosságának körében is meglehetősen népszerű volt a nasszerista lázadás, melynek bázisa kétszegtelenül Szíriában volt, valahol Aleppo körül.

A moszuli kísérlet megihusulása a leg súlyosabb csapás Nasszerra és az „arab egység” frontjára. Sauf akciója előtt Nasszer és Kaszem közeli találkozásának esélyével áltatta a kairói és damaszkuszi hírvér és az arab világot. — Most azonban a legmélyebb szakadék tátong a két diktátor között, mely nemcsak Kairó és Bagdad között, hanem Kairó és Moszkva viszonyára is messzemenő kihatással lehet. Nasszer afrikai „érdemei” azonban még mindig kiegyensúlyozhatják értékét Moszkva számára — az Iráért és az északi arab befolyásért való viaskodás folytatásá mellett is.

Ha nem indina meg újra a romániai alijja — aminek az ellenkezőjét senki sem kívánhatja nálunk jobban, — ki mossa majd le az egyes sokat fecsegő politikusaikat fejeiről azt a vádat, hogy részben okozói voltak a megszűnésnek? Holott — nyilvánvalóan nem ők, hanem — az arabok, a moszkvai és bukaresti kormányok ezerszer inkább vonhatók ezért felelőségre, ha egyáltalában lehetne nekik szemrehányást tenni. Ha pedig a tulzolt zsidó önkritika önmarcangoló hagyományaihoz híven magunk között keressük a bünbaktot — beszélhetnénk az amerikai gyűjtőakció és kötvényjegyzési kampány szonokairól is. Amerikai helyi nagyságok, izraeli miniszterek és szochnuti vezetők, képviselők és hivatások kiküldötték hada szonokait és cikkeit Amerika-szerte, mindegyik pénzért kérve az amerikai zsidóktól és — minél gyorsabban. Az amerikai lapok pedig hűségesen közölték ezeknek a beszédeknek a tartalmát a zsidó olvasókkal, — mindazon tulzásokkal, amelyeket lelkesítő szonoklatok közben elkövetni szoktak. Csak hogy ezeket a lapokat hancsak az zsidók olvassák, hanem az arabok is, akiknek jól működő információs irodájuk van New Yorkban. Olyan kiválóan működik ez az iroda, hogy vezetőinek közvetlen részt tulajdonítanak az amerikai zsinagógák elleni merényletekben és antiszemita csoportok fenntartásában. Kiméletlen háborút folytatnak ellenük az arabok — soha ennek súlyát nem éreztük jobban, mint ezekben az igazított hetekben, amelyek annyira rányomták bélyegüket az ország politikai életére. Nincs olyan megnyilatkozás a sa mindennapi életünknek, amely mögé ne haltna be gyűlölködő tekintetük, — nincsen olyan elszólása vagy melléfogása izraeli politikusnak, amelyet ne használnának ki örödi gyorsasággal és leleményességgel. S ha még hozzáfűzzük azt is, hogy a Kelet és Nyugat hidegháborújának érzékeny geográfiai pontján állunk és a Kelet most már csaknem maradéktalanul sorakozott fel az arab ellenségek mögé, — azt a logikus következtetést kell levonnunk, hogy ezeknek a nemzetközi tényezőknek sokkal döntőbb szerepük van az alijja felfüggesztésében, mint Dávid Ben Gurion, Simon Peresz vagy bárki más sikerületlen elszólásában.

Mindez természetesen nem mentheti fel politikusaikat azon vád alól, hogy felelőtlen kijelentéseikkel ártottak az alijjának. Megirtuk már ezen a helyen, hogy büvös körbe kerültünk: nem lehet némán folytatni költségvetési vitát és gyűjtőakciót, beszélni kell, máséknem is képzhetők el demokratikus társadalomban. A büvös kört pedig nem lehet négyzetgesíteni; örökké a fejünk felett fog lebegni az elszólások Damaszkusz kardja. De a kötelező óvatosságról, mint látjuk, nem szabad elfelejteni senkinek, elsősorban a miniszterelnöknek.

Szent meggyőződésünk és minden reményünk szerint azonban — nem fog sor kerülni arra, hogy a történelemnek ítélkezni kelljen Izraeli kormánya és főleg miniszterelnöke fölött a romániai alijja megszüntetéséért. Azok az „emberbaráti okok”, amelyek a román kormányt arra készítettek, hogy engedélyezze az elszakított családok egyesítését, változatlanul fennállanak ma is. Az arab Moloch száját pedig majd csak betömik valahogy egy-

Irta: Barzilay István

két izraeli diplomata kiutasításával.

Amikor végre nyilvánosságra került az a szomorú és régen ismert tény, hogy a Kargal kartondobozgyár fizetési nehézségekre került, — sokan gondolkodtak el azon, hogy milyen nehéz iparfejlesztési politikát végrehajtani ebben az országban. Mindenki számára, aki hajlamos elhinni a kormány ellen a magántőke mellőzése című emelt vádakat, mérlegelendő adatként szolgál az a most anynyira pertraktált tény, hogy a kormány négy millió font körüli fejlesztési kölcsönrel járult hozzá ennek a fontos üzemnek a befektetéséhez. Az pedig tagadhatatlan, hogy Sam Dubiner, az ambiciozus és dinamikus kanadai zsidó nagytőkés nem hisztadru ti vállalatot létesített és nem is adta át részvényeinek az ötven százalékát a Szelel Bonénak. S ennek a befektetésnek a kapcsán lapok hasábjain és kávéházi konradok vitái során az is kiderült, hogy nem egy ilyen magánvállalkozás van, amely a kormány komoly támogatását élvezti; nyilvánvalóvá kezd válni, hogy a kormány minden magánvállalkozást támogat, olykor túlságosan is nagylelkű fejlesztési kölcsönökkel. Ha pedig arra az állandóan hangoztatott érvelés gondolunk, hogy a kormány befektetési politikája csak előjoggal rendelkező vállalkozásoknak kedvez, — így a Kárgál esete ennek is csattanósan bizonyítja az ellenkezőjét.

A Kárgál fizetési nehézségeit ugyanis — egyéb, belső adminisztrációs okok mellett — elsősorban az a harc idézte elő, amelyet a Narancsértékesítő Tanácsal folytat a gyümölcs csomagolásáért. Az izraeli narancstermelők deszkaládákban exportálták a gyümölcsöt, amióta ez az export letelezik. Az utóbbi években a deszkaláda ipar óriásit fejlődött és közvetlenül a narancsértékesítő tanács felügyelete alatt áll, — a deszkaimportot is a tanács bonyolítja, közvetlenül vagy néhány együttműködő importőr segítségével. Kettős üzletéről van szó tehát: faimportról és narancsimportról. Amikor a Kárgál megjelent a piacon azzal a kövvel, hogy a narancsot a jövőben kartondobozkba csomagolva küldjék külföldre, évtizedek óta begyökerezett vátik-érdekekkel találta magát szemben, az a veszély fenyegetett, hogy a deszkaiüélet megszűnik vagy legalábbis katasztrófálisan csökken.

Magánérdeknek ütöknek, — s sajnos, nem ez az egyetlen eset, amikor szemtanúi vagyunk nagy magánvállalkozások elkeseredett harcának, amelyet új befektetések ellen indítanak. A Kaiser Fraser autómontázs üzeme és most létesülő egyéb vállalkozásai ellen is felgyűrűztek az érdekeltek körök, elsősorban az autimportörök, akiknek üzleti érdekeit a hazai autóipar esetleges kifejtése súlyosan veszélyezteteti. S hasonló jelenségek mutatkoznak a textiliparban és gazdasági életünk más ágaiiban is.

Ezzel kapcsolatban önkéntelenül felvetődik az a kérdés, hogy vajon azok a polgári pártok, amelyek a jelenlegi koalíciók sűrűn vádolják a magánvállalkozások elhanyagolásával, — hajlandók volnának-e segítséget nyújtani olyan külföldi zsidó kezdeményezéseikhez, amelyek szavazóiknak gazdasági érdekeit veszélyeztetnék? Vajon a klacionisták, akik a narancstermelők érdekképviselőinek is vallják magukat, —

adtak volna-e fejlesztési kölcsönt Sam Dubinernek? Vajon merték volna-e a helyi autóipar fejlesztésének rizikóját vállalni — az autóimportörök kárára, akik ugyancsak pártjuk mögött sorakoznak fel? Erdekes gondolatok ezek és különösen méltóvalendők a választások évében. Valaki az a megjegyzést kockáztatna meg, hogy a Mápj márcsak kisebbségi komplexustól hajtvja is ad pénzt magánvállalkozásokhoz, mert ha nem tenné, a külföldi zsidó elhinné a polgári pártok vádjait a magánvállalkozások előléte tekintetében.

Vajon támadható-e ilyen komplexum polgári pártokban, ha a szavazók többségének akaratából esetleg kormányra kerülnének?

Az újságolvasó meglepéssel hallja, hogy a posta igazgatóságának panaszra van a telefonbéltek ellen: túl sokat beszélnek, és hosszú beszélgetéseit sulyosan terhelik a hálózatot. Ezért befektetésekre is készülnék, amint azt Ch. Ben Menachem vezérigazgató kijelentette. Automata gépeket hoznak, amelyek hat perc után jelezni fogják a többeszedű előfizetőknek, hogy abba kell hagyni a szóbeszédet, mert különben többet fognak fizetni.

Megszivlelendő buzgalom ez. Aki többet beszél a kelenléténél, pénzbüntetésben részesül. Vajha a Knasztetben négygyűléseken és alijjaüggyekben is ilyen szigorral lehetne fellépni. Egyelőre azonban csak a telefonnal látjuk a közbelépésnek ezt a buzgó szándékát.

Nem a közönségnek van tehát oka panaszra, hanem a postai igazgatóságnak. — ez pedig egyenesen megdöbbentő minden telefonelőzető számára, aki az utóbbi két hónapban fogcsikorgatva fizeti ki a borsos számlákat és panasznak özönövel árasztja el a panaszkodó igazgatót. Az történelmi ugyais, hogy logikátlanul felmentek a számlák. E sorok írójának legutóbbi számlájából az derült ki, hogy december óta háromszor annyit beszélgetést bonyolított le kisforgalmu magán-telefonján, mint a mult év valamennyi hónapjában. Számszerint 1958 szeptemberben 86 beszélgetést, októberben 81-et, novemberben decemberben összesen 285-at, januárban — 271-et. A számla pedig havi 14—16 fontról havi 36—40 fontra ugrott fel. Hasonló számlákat tucautját volt alkalunk látni. Tudjuk, hogy a panaszok sokaságára a posta ezt a sztereotip választ adja: a beszélgetéseket automata méri, tévedés tehát kizárva. A panaszok azonban egybehangzóan mégis azt állítják, hogy beszélgetések száma az utóbbi hónapokban nem növekedett, valahol tehát hibának kellett becsusznia.

Nem tudhatjuk, hol a hiba, nyilvánvaló azonban, hogy az izraeli telefon rendkívül drága, nem tutunk, ha megállapítjuk, hogy talán a legdrágább az egész világon. A felszerelés 300 fontos költsége pedig egyes példátlan. Hogy mégis 13 ezer izraeli polgár áll „torban” a telefonon, az csak annak a jele, hogy telefonhálózatunk az utóbbi évek dicséretes fejlődése ellenére még mindig elégtelen, üzleti és magánérdekek miatt az emberek ezzel hajlandók meg a 300 fontot is kifizetni, csak hogy a telefon kényelmét megszerezhessék.

De ilyen körülmények között mégis csak tulzás, hogy a telefonigazgató lép fel igényekkel az előfizetők szemében, ahelyett, hogy meghallgatná és kivizsgálna előfizetőinek jogos panaszait.

## Olaszországba utazni

az olasz konyha megismerésére? Nincs rá szükség, mert az egész világon híres „mignon” könnyen elkészíthető itt is. A VITA új zöldéglevese eredeti olasz recept szerint készül, tíz különböző zöldségből, többek között: gomba, paradicsom, kaposzta, zeller, répa, karfiol és krumpoli. Az összes zöldségek az ország konyhakertjeiben teremnek és azok közül kizárólag a legjobb minőségűeket szűrik. Aki megköstolja, el van ragadtatva a levestől. Ize pompás, proteins és vitamindús, de nem hizlal. Páros, Ha a húsizű levest szereti, 25 perc főzés után adjon hozzá egy csomag VITA húsleves és kitudó, húsizű zöldséglevest kap.

VEGE A NYELVI ELSZIGETELTSÉGNEK!

## MEGJELENT

J. M. Chum társalgási zsebszótára

## MONDD HÉBERÜL

Magyar fonetikus átírással Ára: 1.200 IL.

AUTÓBUSZBAN, VÁSÁRLÁSNÁL, MUNKÁBAN

## nélkülözhetetlen

KAPHATÓ AZ ÚJ KELET ÁRUSÍTÓINÁL.

Küldjön vámpmentes **IKKA-**ajándék-csomagot pészách-ra magyarországi rokonainak és barátainak.

A PURIMRA szánt megrendeléseket (2 csoport) időben továbbítottuk Budapestre.

MEGRENDELŐHELYEK:

JERUZSALEM: Vajda Mose (d. u. 4-6-g) 8 TUV TAAM-cukrászárban, King George 9.)

TEL-AVIV: G. Kemény, Ben Jehuda-u. 27., L emelet délelőtt 10-12 és délután 4-7 óra között.

HAIFA, Giszkalay Klári, Nordau 31. (az udvarban, Lichtmann cipészé) délután 4-7-g.

Roth: EM tben és rban onyvet, segít., or fog-olvas-segi- R o t h. Utazá- Kanab- óba és ra. Az min- fézünk, iroda, 2. Ma- vibrá- lára- nby 19, ktatás. MA YE I: LT 12-én -rűch"- nekara etők között ézrűch"- rakozik zt által pürim- hűtőn, elut- onk je- 2 utast 2 észak ai élet "Haifa"- hajó. V. Ab- rabbi- a, illet- zai, n- innepe- ün. — világh- csalá- k el az előz- ni tud- p reg- Haifa"- a Gáll- ik autó ov An- előz- t egy felbo- követ- utóbusz- , egyik szabály hajtsái ekezdési napra AL M tea 6 nyha ri irak Sámuel Herzb- etektív- land nő aloglási gyalog- lyet p- adserg, d 10 is ki négy kden nap gyalo- Maria eddig 23 n vett ámolnak övetkező ndó gya- külföldi vesznek ÜST DAS k. ny 64. 28.)

# Az őszi sárban már magamban járok...

## Éjjeli beszélgetés Faludy Györggyel

Tudom, már éjjel kettő jár és hajnalban hatkor kell kelnem, indul a vonatom Brüsszelbe. Mégsem lehet abbahagyni a beszélgetést. Még az absztrakt festőkről valamit, meg a csillagokról, a magyar emigránspolitikáról, aztán arról, hogyan csináltak a kommunista titkosrendőrök az agymosást és a halálról. Mindig újra és újra a halálról.

— Féllek a haláltól — mondja. — Egyformán félek, akár háború van, vagy béke, bombáznak vagy sem, deportáló táborban, vagy a párizsi utcán. Nem a közvetlen életveszélyről van szó. Nem a meghalástól félek, hanem attól, hogy nem leszek.

Az okos emberek, a nagyon okosak, akik semmi egyebet sem tudnak, mint okosnak lenni, mindig is fásztartottak. Talán először találkoztam most emberrel, akitől el lehet viselni, hogy szinte szünet nélkül szellemi izásban van, ontja magából a szikrázóan szellemes mondatokat, megrázóan izgalmas élményeket.

Másnak el sem hinném. Nem lehet, hogy egy emberrel történt mindez és nem lehet, hogy olyan emberrel, akinek fantáziája képes lenne előzmények nélkül is ki-termelni e történeteket. Itt, egy pillanatra sincsenek kétségeim, hogy valóban így történt minden. Lehet, hogy mindannyian sokkal többet élünk meg, mint amennyit tudatunkig hatol. Lehet, hogy csak az alkotói képzelet alakítja át benne a minden nap élményeit megannyi kis regényre. De bizonyos, hogy így történt, így ahogyan elmondja.

Vannak emberek, akikkel mindenféle történik, anélkül, hogy nyomot hagyna bennük és anélkül, hogy az élményeket irodalmi alkotásra tudná átváltani. Persze, hogy vannak. Akadnak aztán kiváló írók, akik ugy mondják el azt, ami soha senkivel nem történt meg, hogy elhiszük nekik. Elnek közöttünk okos emberek, akik teljesen meddően okosak, mert eszüket csak társadalmi sikon használják, mintha csak jól tudnának bírdselni, vagy golfozni.

De milyen kevés az író, akinek valóságos élményei vannak és ez is hozzá! O,

mert az írók általában nagyon buta emberek, a költőkről nem is szólva, akik a rimfaragáson kívül alig értenek valamihez és megbuknak, amint érinkezősi feleletük támad a mindennapi élettel.

Faludy György, a költő, lírai kalandor. Nem ő kereste a kalandokat, azok keresték meg őt. Az élményekből persze elsősorban epikus alkotások születtek.

### Az igazi Villon

A harmincas évek Magyarországon egy középkori francia költő hihetetlen népszerűsége tett szert. Bár Villonnak minden országban meg volt a maga reneszánsza, sok helyütt divatot csináltak belőle, de arányaiban sehol sem közelítette meg a magyarországit. A beavatottak tudják, hogy azokat a verseket, amelyeket ott Villon balladái népszerűsítettek, ő soha sem írta meg. Ezeket a verseket, melyekből számtalan kiadás jelent meg és kiadójuk házat vett hasznukból magának, a valóságban névleges fordítók írta. Még az ő fordításait jelentek meg újra és újra, nem ezeket szavalták a Lipótváros szalonjaiban és irodalmi szaválásokon Budapestről Tel-Avivig mindenütt, ahol magyarok éltek.

A divatosság e kétes dicsősége Faludyra jutott elsőfokú részről. Bizonyos, hogy maga örül ennek legkevésbé.

— Nem sok közösséget érek már ezekkel a versekkel és ha agyonvernének sem tudnék ma már egy "villon" írni. — Helyesen mondja: irni és nem fordítani. Az ötszáz éve halott kalandor, rablólovag és kitarított Francois versei szépek, megragadóak, csak nem elég — villoniak. Hivatott költő kellett, hogy újra és újra írja őket. Soha, sehol, senki Faludy előtt nem volt képes erre. Egy időben azzal vádolták, hogy németből, Bertolt Brecht fordításaiból ültette át őket magyarra. Természetesen ez sem igaz.

— Mondja, kérem, olvastam tulajdonképpen Villont? — Kérdem kissé rosszindulatúan. A kérdés némileg helyénvaló. Igen, olvasta, de ez az ágában sem volt, hogy maga elé tegye őket amikor saját „villonjait” írta. Emlékezett rájuk, mondanivalójukra, hangulatukra, levegőjükre, újraélte őket és az utánérzésükből születtek e balladák. Ugyanebben a korszakban jelent meg egy verseskötete, a „Pompéi strázsán”. Ennek versei jellegükben, formájukban és hangulatukban egészen villoniak, vagy helyesebben ugyanannyira azok, mint fordítások. Több bennük a gondolati elem, több a mondanivalójuk, szebbek a képek. Van köztük néhány: a „Ballada Faludy György szerelméről”, valamint a balladák Nulla Károly életéről és Johanna Darkról, melyek ugyanazon a módon epikusok, mint a fordítások, de a legjobbak elsősorban az „Ambivalencia balladája”, melyet Freud nyolcvanadik születésnapjára írt, olyan gazdagok filozófiai anyagban, hogy alig van valami hozzájuk fogható a világköltészetben.

Faludy ma megtagadja ezeket a verseit, vagy legalább is nem lelkesedik értük. A későbbiek tartja jobbnak és inkább sajátjainak hívja. Menthetetlenül és

Faludy lírája azonban mindig terhes ezekben az élményekben az emlékekkel. És bár ő azt mondja, hogy semmi, semmi egyéb nem érdekli a rimeknél, sem pénz, sem politika, sem publicisztika — a valóságban érdeklődése olyan széleskörű, élményanyaga olyan gazdag, intellektuálisága olyan szenvedélyes, hogy talán azért nem lesz belőle soha igazán nagy lírai költő.

### Az igazi Villon

viszavonhatatlanul az előbbiek által maradt ismert. A háború után megjelent kötetek, az „Őszi harmat után”, mely néhány kitűnő verset tartalmaz, sohasem lesz annyira olvasott, mint az előbbiek. Ez így van rendben. Mikor ért egyet az alkotóművész közönségével?

### Börtönévek

A háború után Faludy György hosszú évek bolyongását után visszatért a „felszabadult” Magyarországra. Mindig erős érzelme volt a szociális fejlődés és társadalmi változások iránt és ezekben az években úgy nézett ki, hogy az ország valamilyen szabadabb, igazságosabb rend felé halad. Faludyra kijutott az igazságból is, a szabadságból is. Mint a legtöbben, akik valóban szociálisan és szabadon gondolkodtak a kommunista államokban, magárvonta a vörös monstrum figyelmét. Hosszú évek rabsága következett.

Gyakran írták már le emberekről és ostoba közhelyre vált, hogy a „börtön nem törte meg”. Amit volt rabtársától hallottam Faludyról, arra készítet, hogy ennek ellenére leírjam. Mindvégig megőrizte emberi méltóságát, az Ávo kínzókamráiban és a recski haláltáborban is. És többet is en-

nél: a fölényét. Gyakran gúnyt űzött vállatából és rabtartóiból. Micsoda lelki ereje kellett, hogy legyen e gyenge kis embernek, hogy elviselje mindazt, amin keresztülment és így viselje el! Humorérzéke nem hagyta el.

A számtalan történet közül, melyek rabságáról közszójon forognak, egyet jegyzek fel, amelyet maga mondott el.

Egy napon maga elé hívatta az egyik főnkvizítort. Hosszas fesszengés és bevezetés után kezébe nyomott egy verset, mondván, hogy egy unokaöccse írta azokat. Birtalatot kért rájuk Faludy tudta, hogy a nyomozótiszt maga írta a verseket. Mikor két nappal később felhozták cellájába, ezt mondta a tisztnek: — „Ezek a versek nem csupán pocsek. Rombólo hatásuk és dekadenciája is. Mondja meg az unokaöccsének, hogy ne írjon több ilyen destruktív személet, ezeket pedig dobja a tűzbe.”

Elképzelhető, mennyire elnyerte kegyeit ennek az embernek, akitől élete függött.

A börtönben és táborban számtalan verset írt. Helyesebben, nem írta, mert nem írhatta le őket. Ezért, csak fejték alkotta meg őket, aztán elmondta rabtársainak és ezek tartották emlékezetben. Amikor a forradalom után Nyugatra menekültek, leírták és így történt, hogy ezek, köztük Faludy legjobb versei, megmaradtak az úgynevezett utókor számára.

Vajon mi lett volna a sorsa a költőnek és barátainak, ha a titkosrendőrök tudják, mit visznek ki magukkal a börtönből — fejükben. E börtönversek között vannak a leggyilkosabb kommunistaellenes költeményei, például a vers, melyet Sztálin születésnapjára írt.

### Izraelbe készül

Faludy György jelenleg a Londonban megjelenő Irodalmi Újság-nak a főszerkesztője. Ez nem csupán a legjobb lap, mely ma a világon magyar nyelven megjelenik — ezzel még talán nem mondunk sokat — de előkelő helyet foglal el a nagy tradíciókkal rendelkező magyar folyóiratkiadásban irodalomtörténeti távlatban is és nemzetközi viszonylatban is elismert.

Ujjában nem csupán verseket ír, de novellákat és publicisztikai cikkeket is. Bár ő erről hallani sem szeret, Faludy, az író és újságíró kvalitásai már-már verszenyzenek a költőivel. Persze ő ennek éppen olyan kevéssé örül, mint a villon népszerűségnek, mert mint mondtuk, csak egyetlen dolog érdekli a világon: a rimek.

Sajnálni kell, hogy tehetsége ilyen sokoldalú? Va-

jon, ha csak verseket írt volna, valóban a legnagyobbak közé jut? Vagy talán még így is?

Az izraeli közönség, mint előadót fogja megismerni rövidesen. Májusban, amerikai és délamerikai előadókörútja előtt készült Izraelbe menni, ahová ugyancsak előadásokat tartani hívták meg.

— Amikor a színjátszóhadjáról olvastam — meséli — megtudtam azt is, hogy a rövid idősök alatt, melyet az izraeli katonák Szinájban töltöttek, egyik első dolguknak tartották, hogy ását-sokat folytassanak és archeológiailag feldolgozzák a területet. Akkor határoztam el, hogy látnom kell ezt az országot. Természetesen egyébként is érdekel, az ország, az emberek, minden. És ne feleddje, hogy Angliában élek. Napra vágyom. Sok, sok napra...

### NAGY EMBEREK MOSOLYA

Tristan Bernard egyszerűen egy irodalmi szalonba volt, ahol a szomszédja informálódott a helyiség másik végében lévő feltűnően viselkedő, de nem túlságosan fiatal nő után. Tristan Bernard sem ismerte a hölgyet, mire a szomszédjához fordult és ezt kérdezte:

— Ugye, maga ismeri a régi Párizst... Mondja meg, ki az a hölgy ott?

Karinthy Frigyes mesélte egyszer, hogy mikor az ismert Grimm-meséket akarta kisgyerekeinek felolvasni, rádöbönt, hogy a valóságban milyen szörnyűségek szólnak azok. A gyermekmesék tárgya, gyilkosság, szadizmus, emberkínzás és halálra rémítés. — Sokkal helyesebbnek

tartottam, hogy ezek helyett akár inkább Zola Emil leg-szokkimondott írásait olvas-sam fel gyermekeimnek — mondta Karinthy, — mert ezek még mindig szelidebbek, mint például Höfeherke meséje a méregkeverő mostoháról.

— Forain, a kiváló francia grafikus egyszer egy nagyon beképzelt íróval sétált. Egy ház előtt megálltak és elolvasták a márványtábla felírását, amely azt hirdette, hogy Huysmann ott írt és alkotott. A beképzelt író elgondolkodva így szólt: — Vajon milyen tábla lesz az én házamon halálom után? — Azt megmondhatom — felelte Forain: „Ez a ház el-adó.”

# A HETI SZIDRA

- VAJIKRA -

Es szólította Mózes az Örökkévaló és szólott hozzá a találkozás sátrából, mondván: Szólj Izrael fiaihoz és mond nekik: Ha egy ember közületek bemutatja áldozatát az Örökkévalónak, a barmokból tollakból és juhfelekből áldozatokat. (Vajikrá 1, 1-2)

Evezredes zsidó szokás, hogy a gyermek Vajikrá-könyvével kezdi tanulni a Tórá. A régi kommentátorok jelképes összefüggést kerestek a zsenge korban lévő gyermek és az ártatlan, tiszta áldozati bárány között. A későbbi irodalomban realisabb okokat találunk. A gyermekek taníttatása áldozatokkal jár — olvassuk egy 18-ik századbeli szerzőnél. Ez embernek gyakran a szájától kell megvonia a falatot, hogy a tandíjat fizethesse. Ezért kezdi a gyermek az áldozati törvényekkel: célzás akar ez lenni a szülőknél, hogy áldozatok árán is taníttassák gyermekeiket.

Reb Meír Schapira, Lublin nagy rabbija, az írja, hogy szegény ember számára nemcsak a tandíj jelent áldozatot. Az ifju Tórá tanul és a szülőt gyótrik a jövő, a „táchlesz” gondok: vajon mi lesz a fiuból, ha még egy évet, még két évet fog tanulni a jesivában? Ezért mondják bölcsseink „legyetek óvatosak a szegénysorsu gyermekekkel szemben, mertők lesznek a Tóra letéteményesei”. Bölcsseink kellőképpen tudták értékelni annak a kenyérgondokkal küzdő embernek az áldozatát, aki gyermekét taníttatja. Az ilyen szülő áldozatkészsége átragad a gyermekekre és a példák végtelen sora bizonyítja, hogy közülük kerülnek ki a tudósok, a Tóra igazi képviselői.

Max Weinreich professzor, a Columbia-egyetem tudós tanára „Az ezeréves áskénáz zsidóság útja” című tanulmányában azt fejtegeti, hogy az áskénáz zsidóság legjellemzőbb vonása — a tanulás. Ez volt a közösség elsősorú célja és feladata, ennek érdekében már akkor — jó ezer évvel ezelőtt — ösztöndíj-rendszert honosítottak meg, amely minden zsidó gyermek számára lehetővé tette a tanulást. A jesivák tandíjmentesek voltak, a tanítványokat kosztnapokkal és más juttatásokkal támogatták. Az áskénáz zsidóság lelkiileg is berendezkedett erre az irányra, amelyben a tudást állította mindenek fölé: szemében ez volt a rang, az igazi érték. Weinreich professzor szerint ennek az ezeréves intenzív tanulási folyamatnak tudható be, hogy a zsidóság ma — számarányát messze túlmenően — vezetőhelyet foglal el a tudomány, irodalom, és művészet világában.

Az áldozati kultusz és az áldozati törvények körül óriási irodalom keletkezett. A szokás maga az emberiséggel egyidős. Ádám fiáról tudjuk, hogy áldozatot mutatott be és ekörül robbant ki az első konfliktus, amely gyilkossághoz vezetett. A főbb témák: 1) a pogány és a héber áldozat, 2) ellenzik-e a próféták az áldozatot? 3) bölcsseink és az áldozati kultusz, 4) az áldozat zsidó értelmezései, 5) az „evolúció” az áldozatban.

Az egyik iskola a szimbolizmushoz folyamodott. Eszerint az áldozat jelképezi az ember Istent iránt érzett háláját, függését Tőle, a tökéletes odaadást, amelylyel neki tartozik, végül az ember bízadalmát Iránta.

Az áldozat szimbolikus magyarázatával párhuzamosan halad az úgynevezett jogi magyarázat, amelynek legjelentősebb képviselője Ibn Ezra. Ennek az elméletnek a lényege a következő: Ha az ember bűnbe esik, életével tartozik Istennek; de a kegyes Gondviselés megengedi neki, hogy önmaga helyett egy hibátlan áldozatot hozzon, amelyre a kéz ráadásztása által képletesen átruházza bűnét.

Egészen más Rámbám és Ábárbánel racionális felfogása az áldozatról. Rámbám szerint az áldozati kultusz hozzáigazított a nép kezdetleges eszmevilágához és arra törekedett, hogy eltérítse a népet pogány szomszédainak alacsonyrendű vallási szokásaitól. Az áldozati kultusz legalizálása tulajdonképpen kompromisszum a pogány szokással. Mindamellett Rámbám és Ábárbánel nem hagytak fel azzal a reménységgel, hogy a messiási időkben ismét helyreáll az áldozati kultusz.

Bölcsseink azt remélték, hogy a fejlődés folyamán az emberi erkölcsök magasabb színvonalra emelkednek, úgyhogy engesztelő áldozatokra nem is lesz több szükség. Csak az Isten iránti hála érzése maradt meg. Ezért mondja a Tanchuma: „A messiási korban minden áldozat meg fog szünni, kivéve a hálááldozatot, amely örökké érvényben marad.”

A mai kor gyermeke súlyos lelki zavarokkal küzd, amikor az áldozatok problémájával találja magát szemben. Az első gondolat: hat millió mártír... Hat millió férfi, nő, gyerek, aki a gyűlölet áldozatául esett... Valóban, erre a legfájdalmasabb kérdésre sincs megfelelő magyarázatunk, csak ismételtjük Rámbám szavait: „Éjnáj bászár lánú, húból való a szemünk, s mindaddig, amíg az Örökkévaló nem nyílja ki tágabbra szemünket, korlátolt agyunkkal képtelenek vagyunk felfogni az ő cselekedeteit!”

Ez a zavar jut kifejezésre Franz Rosenzweig, a költő és tudós egyik tanulmányában, amikor felveti a kérdést: vajon ösztön kivánjuk-e az áldozati kultusz megújodását? Mindennapi imánkban ugyanis így könyörgünk: „Es helyezd vissza az istenszolgálatot házad csarnokába és Izrael tűziáldozatait és imádságát szeretettel fogadd és jóakarattal.” Komolyan gondoljuk ezt, vagy sem?

Rosenzweig véleménye szerint különbséget kell tennünk az ima két kategóriája között: az egyik pillanatnyi lelki és anyagi szükségleteinkből fakad, a másikat pedig kötelesek vagyunk elmondani. Az első forrása a mi legegényebb bajunk, a másik arra tanít, hogy olyan bajt is érezzünk, hiányoljunk, fájlaljunk, amelyet különben — eltompult érzelmeink miatt — egyáltalán meg sem éreznénk. Ehhez az ima-kategóriához tartozik az a kívánságunk, vajha a messiási időkben feltámadnának a régi-régi idők.

Gondolatmenetét Rosenzweig így fejezi be: „Az embernek lelkitusái vannak, amikor ezt az imát mondja, mert a messiási idők mélyreható változásokat fognak hozni, s míg az ember egyrészt kívánja a változásokat, másrészt félelem és rettegés fogja el mindattól, ami megszokott kereteit felborítja.”



**SUPER RINA**  
a legjobb anyagból készült mosógép a legkövetesebb ügyfélszolgálattal

# VÁROS ÉPÜLT A HOMOK TENGERTEN

— Tel Aviv megalapításának ötvenedik évfordulójára —

...Tarka tömeg hullámzik az esti fényárban uszó Dizengoff-utcán. Itt, a színes neonok, csillogó lámpafüzérek alatt; a csillámló vízkévet lövellő szökőkút körül áramlik a város aprajagya, levegő néhány órára napi gondjait, hogy ünnepele az első héber város, Tel-Aviv ötvenedik születésnapját! Mert hiszen ötven évvel ezelőtt — tessék csak nyugodtan mosolyogni — itt még csak homok volt...

Igen, hát hogy is kezdődött az egész? Lapozzunk vissza öt rópké évtizedet a krónikáskönyvben. Megvan? Ah! 1909, szíván hó huszadika. Pészách félünnepe. Vagy kétszáz főnyi, ünneplőbe öltözött csoport gyűlt össze, messze-messze, a Jaffa határában elterülő homoksvatag kellős közepén. (Valahol ott, ahol ma a Rothschild-fasorban a múzeum épülete áll.) Valamennyien szigorúan európai öltözetben. Az „ádon”-ok sötét öltönyben, kemény kalappal, sápadtarcával. A „gyeret”-ek földet seprő szoknyában, széles kalappal, hosszúnyelű napernyővel. Nagy esemény folyik itt: kisorsolják az építendő zsidó lakótelep, az „Achuzat Bajit” első hatvan felkelt. A csoport közepén negyven év körüli, középtermetű, élénk tekintetű férfi, Akiba Arje Weisz, az építkezés egyik kezdeményezője. Most ő bonyolítja le a sorsolást, méghozzá — esetleges visszaélések elkerülése — egészen eredeti módon: kagylók segítségével. Ebből az alkalomból nagy lelom fehér és sötét kagylót szedett össze a tengerparton. A fehérbe írta a résztvevők neveit, a sötétbe a telkek számát. Kisfiú húzza ki, egymás után, a fehér és sötét kagylókat, melyeknek adatait azonnal feljegyzik. Hamisítás kizárva. Papírcédulákat még csak lehetett volna előre elkészíteni, de kagylókra senki sem számíthatott.

...Mégis elfogynak a kagylók. Az újdonsült ingatlanulajdonosok pedig megtekinthetik felkeltet a felparcellázott homokon; nagy reményekkel és kis szorongással szívükben: felülülnek-e valójában „Achuzat Bajit” házai?

Mi készítette ezeket a jaffai zsidókat új város építésére? A legmegbízhatóbb forrásnak az egyik városalapítóknak teszem fel a kérdést, itt az Achad Háám-utca 24 szám alatti tágas, négyszobás lakásban. A ház az „Achuzat Bajit” — illetve Tel-Aviv — nyolcadik épülete volt. (Az első a mai Jehuda Hálévi-utca 23 szám alatt áll.) Menáchem Gilutz alacsony, őszhajú, szívélyes bácsi, jóval túl van a hetvenen. Feleségével, Dvorával együtt az ő neve is szerepelt azon a történelmi sorsoláson az egyik fehér kagylón. 1906-ban érkezett az országha, a második alijájával. — Halljuk:

— No jó, Elmondom. Hát, mint tudja, az 1905-ös oroszországi zavargások után számos lengyel-orosz zsidó diák kerekedett fel Erec Jiszráél felé. A második alijja. Egyrésztük Jaffán telepedett le. Ez a „nagyváros” akkor mintegy 4-5 ezernyi zsidó lelket számlált, nagy részük szefárd volt. De általában, a zsidók öltözködése, szokásaik, életmódjuk — a valástól eltekintve — úgy szólnak teljesen azonos volt az arabokéval. Szűk, sötét odokban laktak, elemi szanitáris berendezések nélkül. A város utcáin patakokban folyt a csatorna, az utcák bűzlöttek a szeméttől, az eldobott ételmaradéktól, tevé- és lóürüléktől. A keskeny sikátorokba alig-alig hatolt

napfény, levegő. Csatornázás, közvilágítás nem volt. A szennyvizet egyszerűen az utcára loccsantották. Nem egyszer történt meg, hogy az ember a nyakába kapott egy ilyen zuhanyt. Hát mi, akik csak röviddel ezelőtt még európai egyetemeken hallgatói voltunk, sehogyan alkudtunk meg ezzel a helyzettel. Meg aztán, társadalmi okok is voltak. A jaffai vatikok nem akartak befogadni bennünket, „smendrikket” (ez volt a gúnynevünk). Hőbortos jövevényeknek, „társadalmonkívül



„Amikor mi jöttünk, még csak homok volt” — Kisorsolják Achuzat Bajit első felkelt.

nek” tartottak valamennyiüket. Így aztán elhatároztuk, hogy „valamit csinálunk”. Csak még nem tudtuk pontosan, mit. 1906 augusztusában tanácskozáson gyűltünk össze a jaffai „Jesurun” teremben. Ott volt a „smendrikket” színeseje: Dizengoff, Dov Berger, Dávid Sznifilánszki, Akiba Weisz, Jicchák Csejotman és még vagy száz-huszan. Általában úgy ismeretes, hogy a lodzsi Akiba Weisz vetette fel a javaslatot: héber várost építeni, de európai mintára, világos, tágas lakásokkal, széles utcákkal, kertekkel. A valóság azonban az, hogy már számos hasonló terv „lebegett a levegőben” azelőtt is. Mindenesetre tény, hogy a közgyűlés lelkesen elfogadta Akiba Weisz javaslatát és megválasztotta a négytagú végrehajtó-bizottságot



Tel-Aviv 1912: Tessék beszállni! Indul a delizsánsz!

is — meséli Menáchem Gilutz. Másnap megalakult a „Jaffai Házépítők Egyesületének Ideiglenes Bizottsága”, amely megkezdte a jelentkezők összeírását. Géppel írt prospektust is kiadott, mely a többi között a következőt tartalmazta: „... s miképpen New-York városa jelzi Amerika főkapuját — azonképp, arra kell törekednünk, hogy az idők folyamán városunk Erec Jiszráél New-Yorkja legyen”.

Most már csak megfelelő terület kellett. Ez persze nem ment egyik napról a másikra. Multak a hetek, hónapok. Végül, három jeruzsálemi zsidó ingatlanközvetítő útján, (akiknek egyike, Jiszráél Mordecháj Tanenbaum, magyarajkú volt), sikerült ez is.

★ Irta: Barkay Zeév ★

Százötven dunám föld, Jaffa határában. Ugy hívják: „Kerem Dzsebelli” — (Dzsebelli szőlője). Persze csak a neve szőlő. — Mert homokbuckákon kívül, amerre a szem ellát, egész Jaffáig, semmi, de semmi... Ötszáz francia frankot fizett minden jelentkező, majd pedig a Keren Kájemet adott háromszázezer frank kölcsönt az építésre. — Megvettük a földet, de

sem jutott ilyesmi... Oj, ve-avoj lánú... Voltak azért kellemetlenebb látogatók is. Egy reggel, — a munkások, legnagyobb megdöbbenésére —, beduinsátrak nőttek ki a földből, a gödrök, vödörök, malterzsákok között. A „Men tofi” beduintörzs ütött tanyát az éjjel, pontosan ezen a telken. Hogy ez az ő táborterületük. Ebből persze egy szó sem volt igaz.

Ezt ők is tudták. De azt is tudták, ha viszályra, erre kerül a sor, az évekig elhúzódhat. S addig nem folytatható az építés. Nem is akartak ők semmi más, csak egy kicsit zsarolni. Így aztán, némi alkudozás után, ötezer frankért felszolgálták a sátorfájukat és odébálltak.

Alig telt el nyolc hónap a sorsolás óta, már harminc ház állott az új schunában. Egyre újabb jelentkezők jöttek, akik itt akartak építkezni. 1909 augusztus másodikán nagy ünnepe volt a negyednek: letették a Herzlia-gimnázium épületének alapkövét. Az iskola, amely az új városrészt büszkeséggel, 200 ezer frankos költséggel épült fel.

Achuzat Bajitnak az első évben, mintegy 450-500 lakója volt. Számuk azonban rohamosan gyarapodott. Kezdetben kertvárosnak épült a negyed, nem engedélyezték üzletek nyitását. Ebből persze parázs vita kerekedett. Végül is úgy döntöttek, hogy külön területet jelölnek ki az üzletek számára. Meg is állapították hol a Herzl-utca, a vasúti sínek és „Saich-Ali párdasz” (ma a Jaffa-Tel-Aviv és Herzl-utca kereszteződése) között.

Voltak más problémák is: például a munkaerő kérdése. Az építési vállalkozók kezdetben gyakran alkalmaztak olcsóbb (és gyakorlatiabb) arab munkásokat. Hosszas vita után azonban a közgyűlés úgy határozott, hogy „ezt a schunát csakis héber kéz építheti”. A kis lakótelepből negyed, a negyedből Jaffa elővárosa lett. A kis helysége utaló „Achuzat Bajit” elnevezés már idejét múlt. Új név kellett, amely méltó lesz a kifejlődő nagyváros-hoz is... Számos javaslat merült fel: „Herzlia”, „Jófia”, „Ivrijá”, „Nof-Jafó” és mások. A közgyűlés külön bizottságot nevezett ki, hogy döntsön az ügyben. A bizottság egyik tagja, Menáchem Sheinkin újabb javaslatot terjesztett be: Legyen Tel-Aviv az első héber város neve, „mert vezérünk Theodor Herzl ezzel a névvel juttatta kifejezésre hitét Erec-Jiszráél jövőjében”. Ez a címe ugyanis Herzl „Altneuland” című könyvének Nachum Szokolov héber fordításában. Maga a név bibliai eredetű: Jechez-

kel könyvében fordul elő. Az általános közgyűlés 1910 május 21-án egyhangúlag elfogadta Sheinkin javaslatát. Tehát mostantól kezdve: Tel-Aviv...

A név mindenkinek tetszett. Szép csengése van: Tavasz Dombja. A házakban a családoknál mindjárt meg is ünnepték az új nevet. Összezsengtek a poharak: Tel-Aviv! Hirdesse az újjáéledő zsidó nép tavaszát, a zsidó építő, alkotóerő diadalát: épüljön, fejlődjön, erősödjék, váltsa valóra a száműzött nemzedékek álmát! Lőchájim!

Az új névvel egyidejűleg, új, kibővített schuna-bizottságot is választottak. Ez volt a gyakorlatban Tel-Aviv első „városi tanácsa”. Az elnök: egy beszarábiai születésű 49 éves feje: Meir Dizengoff. Ismert közéleti személy, gazdag cionista multtal. Először, 1892-ben járt az országban. Rothschild báró üvegyár létesítésével bízza meg Tanurában. A kísérlet nem sikerült. Dizengoff külföldre utazott. 1905-ben visszatért, s az elsők között volt, akik lelkesen támogatták „Achuzat Bajit” tervét. Rövidesen a központi személyiség lett az új telepen. Rendkívüli tekinthetőség, közmegebecsülésnek örvendett. Bőkezű, vendégszerető, élni vágyó és élni tudó ember volt. Alakja, amint lőháton halad a purimj Adlojadá élen, már legendássá vált. Kétévi megszakítással (1927-29),



Meir Dizengoff a purimj karnevál élen.

1936-ban bekövetkezett haláláig, összesen 24 évig állt a város élen.

Tel-Aviv közben nagyban városiasodik. A tízes évek elején már „közlekedési vállalat” — a „Dan” ösével — is rendelkezik Három, kétlovas delizsánsz jár Tel-Aviv és Jaffa között. Tíz-tíz utast visz mindegyik. Az első reggel hétkor, az utolsó este hatkor indul. Viteldij: (egy ut) két tized „baslik”. (Egy baslik: fél francia frank.) Gyerekeknek, diákoknak engedmény. A közlekedési vállalkozó egy Efrájim Halperin nevű uriember. Monopoliuma van. Egy alkalommal valaki megkísérelte, hogy konkurráljon vele, de a helyi bizottság megtiltotta a schuna lakóinak, hogy az „idegen” járművön utazzanak.

Városi közlekedésünk kétségtelenül nemes hagyományokra tekinthet vissza. S ha a delizsánsz a „Dan” öse volt, úgy mindjárt megtudjuk az is, honnan örökölték a „Dan” soffőrök közismert jómódorukat. Mert a schuna-tanács 1912 tamuz hó 3-án megtartott ülésén felvett jegyzőkönyvben a következőt találjuk: „Imozsik úr panaszt tett a tanácsnál, hogy a delizsánsz kocsisai gorombáskodtak az utasokkal”. Határozat: „Amennyiben bebizonyosodik, hogy a kocsis valóban gorombáskodott, három frankra büntetendő”. Baj volt már akkor is a szombati közlekedéssel. Egy másik protokollban ugyan-

is a többi között ez áll: „A rabbinátus panaszkozott, hogy a delizsánsz szombaton is közlekedet”. Határozat: „Kuk főrabbi úr értesítendő, hogy a delizsánsz szombaton nem szállított utasokat, csak megrongálódott és javítóműhelybe küldtük”.

Kitört az első világháború. Törökország, a Központi Hatalmak oldalán 1914 októberében csatlakozott a hadviselő felekhez. Még az év decemberében kitoloncoltak, azonnali hatállyal, minden nem-ottomán állampolgárságu erec-jiszraeli zsidót. Súlyos csapás volt ez a jiszvra, s benne Tel-Avivra, miután lakosainak nagy része megőrizte orosz állampolgárságát. Egyrésztük az utolsó pillanatban „ottomanizálta” magát.

Am a kitoloncolás még a kisebb háborus csapás volt. Mert a front közeledtével, 1917 áprilisában, Achmed Dzsammal pasa, török katonai kormányzó, evakuálási parancsot ad ki Jaffa és Tel-Aviv zsidó lakossága ellen. A kiűrés villámcsapás-ként sújtja az amugy is súlyos helyzetben lévő jiszvot. A parancs azonnali hatályu, de Dizengoffnak sikerül néhány napos haladékot kieszközölni. Megindul a szomorú menet: kocsin, kordén, számráthaton, gyalogszerezzel árasztja el Jaffa és Tel-Aviv zsidósága a Petach-Tikvára, Kfar Szábára, a Galilba vezető utakat. Mindezzel megrendülte a Herzlia-gimnázium diákjainak búcsúja, akik



Meir Dizengoff a purimj karnevál élen.

zárta rendben, szólanul vol-nulnak végig a Herzl-utcán. Ki tudja, viszontlátják-e még Tel-Aviv szemefnyét: az iskolaépületet...

Tel-Aviv azonban nem marad magára. A látóságok két török katonát rendelnek ki az elhagyott házak őrzésére — de ugyanakkor mintegy tucatnyi, zsidó ifjúból álló csoport rejtezik el a házakban, természetesen Dizengoff és a tanács tudtával. Ime, néhány név közülük: Jicchák Olsánszky (ma: Olsán felsőbírósi elnök), Szadja Sosáni (ma: polgármester-helyettes), Nachum Guttimann, az ismert festőművész és mások. A két török katonája is tudott létezésükről, de még mennyire! Csak hogy a zsidó fiataloktól kapott bakisik több volt, mint a zsold és így feladatuk arra szorított, hogy idejében értesítsék az illigália öröket, ha katonai őrzület, vagy más veszély közeledne... A veszély jött is, meghozza elég komoly formában. Tel-Avivban kapott szállást ugyanis ebben az időben a török kerületi ügyész is. Ez megneszelve a zsidó örök jelenlétét — elrendelte azonnali elfogatásukat. A helyzet csaknem kilátástalan volt. Végül a mentőötlet jutott eszükbe. Küldöttségileg megjelentek a katonai kormányzóknál, a kívül bizalmasan közölték, hogy a kerületi ügyész az ő állására pályázik (ami mellett) (Folytatás a 7-ik oldalon)

Perzsia zsidósága Izrael felé tekint

Jozsef Benniszán riportsorozata az Uj Kelet részére

I.

Megrendülten és zúgó fejvel álltam a Szochnut jeruzsálemi főirodájában, amikor közölték velem, hogy hosszabb időre Perzsiába küldenek, az ott élő zsidóság alijjázatása érdekében. Tudomásomra adták, hogy Perzsiával nincsenek diplomáciai kapcsolataink és ez a körülmény megnehezíti majd a munkámat, amelyet pedig bizonyos konzularis és érdekképviseleti feladatokat is el kell látnom.

Megbizatásomat 1954 januárjában kaptam. Tele voltam szorongással. Mit is tudtam én akkor Perzsiáról? A selyemszövő bárányokról, meg a selyemfényű szőnyegekről tudtam csak, no meg amit az Eszter könyve regél Ahasvérusról, Mordechájról és a szépséges királynőről. Háromezer év távlatában gondoltam arra az országra és bizony ottlétem hosszú esztendői során volt alkalmam meggyőződni róla, hogy a háromezer év előtti megkövült állapotok még ma is részben a valóság tartozékai.

NEHEZ UTAZÁS

Soha még szombatot nem utaztam és ez a körülmény sok furcsaságot és bonyolalmat okozott elutazásomkor. Ugyanis Isztambulból csak hetenként egyszer indul repülőgép Perzsia fővárosába, Teheránba és az is pénteken éjjel. Szágáj, a Szochnut jeruzsálemi főirodájának a vezetője körülményesen megfogalmazott levelet írt Untermano tel-avivi főrabbihoz, amelyben változó a megbízatás fontosságát és kérte a szombati utazás engedélyezését.

A tel-avivi főrabbi örökig tanácskozott ebben az ügyben két rabbitársával és az eredmény az volt, hogy nem vállalták a felelősséget, ellenben Herzog országos főrabbihoz utasítottak. Herzog főrabbinak változom kellett, hogy autót utazás a téli időszakban egyenlő a lehetetlennel, a perzsiái országútiak rosszabbak, hóval fedettek és alig ha akadna vállalkozó, aki elviszi Törökországból Teheránba. Szintén több óras tanácskozás és mérlegelés után a főrabbinátus engedélyezte a szombati utazást, de azaz a kikötéssel, hogy a szombat beállta előtt már ott kell lennem az isztambuli repülőtéren és ugyanennyel a szombat kimutatásig várakoznom kell majd a teheráni repülőtéren.

A rabbinátus döntését természetesen elfogadtam, magam is megrendültem gondoltam arra, hogy életben először utaznom kell szombatot. Már délután 3 órákor a sötétedés előtt kimentem két bőröndömmel az isztambuli repülőtérré, ahol az alkalmazottak meglepően kérdezték, mit is keresek ott, hiszen a repülőgép csak éjjel 3 órákor indul. Nem magyarázhattam, el kellett szednem a folytonos kérdéseiket és türellemmel ültem a tizenkét órát, amíg a K. L. M. óriásgépe a levegőbe emelkedett velem.

Teheránba reggel nyolc órákor érkeztem. Noha jóelőre megsürgönyöztem, hogy ne várjanak a repülőtéren, nem akartam, hogy kedvemért megszűnjék a szombatot, mégis vártak. Muszátabb, Teherán egyik legzajdagabb és legbefolyásosabb embere hívózt a repülőtéren és nyomban be akart vinni kocsiját a városba. Nem értette tiltakozásomat. Noha vallásos érzelmű zsidó, de a szombati

utazási tilalomról még csak nem is hallott. Közölte velem, hogy délután 4 órára fogadást rendez a tiszteletemre, amelyen ott lesz minden fontos személy. Sajnálkozással közöltem:

— Lehet, hogy a fontos személyek ott lesznek, de én bizony hiányozni fogok.

Döbönt csodálkozással vette ezt tudomásul és behozott telefonálni, hogy a fogadás időpontját este hét órára tegyék át.

Ott maradtam tehát egész nap a repülőtéren, ott ültem bőröndjeimen, a tisztviselők, rendőrök, vámosok legnagyobb csodálkozására. Igen gyanús voltam a hivatalos közegek szemében, boldognak, vagy büszkönek

néztek. De azért elmúlt a nap. Megjelentek az égen a csillagok és én egyenesen Musztabub házába hajtottam. Rengetegen vártak rám. Izráelt, a szeretett országot jelentem a részükre és ahhoz a nimbuszhoz, mely a mi országotunkat övezi, hozzájárult még az a tény is, hogy az egész szombatot a repülőter várótermében töltöttem, mert nem szegtem meg az Ur parancsát. Csókoltak, öleltek és nehezen tudtam elkapkodni a kezemet, melyet minduntalanul csókoltak. Ez a meleg fogadtatás azt a meggyőződést ébresztette bennem, hogy olyan zsidóság körébe érkeztem, ahol érző szívvel gondolnak Izráelre.

A HÉTKEZNEAPOK

Jöttek a hétköznapok. Mindenekelőtt be kellett utaznom a hatalmas országba, hogy találkozhassam a szétszórta élő zsidósággal és elvégezhessem azt a felvilágosító munkát, melynek nyomán felkerekednek, ott hagyják azt az országot, melyben őseik kétezer esztendeje éltek és új életet kezdenek a zsidó országban, Izráelben.

Az ország távoli részeiben élő zsidóság leírhatatlan körülmények között él. Noha 50 év óta megszüntek a gettók, azaz megszüntek azok a szigorú megszűréstások, amelyek a gettók lakosaira vonatkoztak, a vidéki zsidóság még a mai napig is a régi gettókból él. Egyszerűen azért, mert nem tud új otthon teremteni magának és megszokta az elszigeteltséget. Hogy miből élnek ezek az emberek? Nehéz volna erre feleletet adni. Az tény, hogy

A zsidók emlékeztetésében még el az egykori gettó. Ennél szigorúbb gettó sehol a világon nem volt. A napnak csak bizonyos szakaszaiban volt szabad elhagyni a gettót, hogy némi élelmiszert vásárolhassanak maguknak. A gettóban ugyanis semmiféle foglalkozást nem volt szabad üzni, így természetesen kereskedelmet sem. A muzulmánok, mikor a vásárlási időben megjelentek a szegény, nyomorgó, koldus zsidók, a szerint is bántak velük, mint a keregetőkkel szokás. Isten őrizzen, hogy hozzányuljanak a zöldséghez, amit meg akartak vásárolni. A zsidó által érintett étel tisztátalan a muzulmán szemében. Esős időben pedig egyáltalán nem volt szabad elhagyniuk a

HENRIETTE GOLDENBERG

Henriette Goldenberg a legnagyobb tekintélynek örvendő Perzsiában. Minden ajtó nyitva áll előtte. Perzsiái tevékenységem első útjain ez a nemes szívű nő vezetett engem, minden tőle telhető segítséget megadott nekem. Az ő ajánlásával nem volt nehéz a legmerevebb ellenállást is legyőzni. Henriette Goldenberggel egyébként olyan jó barátságba kerültem, hogy ismeretségünk óta — befolyásomra — már háromszor járt Izráelben és a legutóbb egy igen nehéz műtétet hajtottak itt végre rajta. Márkus professzor valóban remekelt és ennek a műtétnek olyan nagy híre kerekedett Perzsiában, hogy azóta is számos perzsa elköteleződésért Izráelt vizsgat, hogy minálunk gyógyíttassa magát.

VIRÁG HELYETT IS AJANDÉKOZZON MOLNÁR-MOSER kölnivízrel Chypre, Russe, Royal Ambree, La Danse-Blancokan

Egy galufi ország, ahol szeretik Isten kiválasztott népét

„Bodog vagyok, hogy az Ur kiválasztott népének egy tagját házamban üdvözölhetem”. Egyik vendégülátó norvég barátom mondta ezt, amikor először jártam nála. Kétkedve néztem, szemébe gunt vagy legjobb esetben is az udvariasságot keresve. Szemei őszintén, kicsit megaláztatottan csillogtak. A néhány másodperc alatt, miközben kezemet szorongatta, sok minden eszembe jutott.

Szűkebb házamban a Kőrösök mentén általában nem kényeztettek el hasonló kijelentésekkel. Semmiképpen nem tekinthettem a szeretet megnyilvánulásának, hogy a gimnáziumi felvételre egy évet kellett várnom, mert a numerus clausus nem tette lehetővé, hogy háromnál több zsidó diák járjon egy ötvennél nem nagyobb létszámú osztályba. Koppányi nyilas tornatanár úr ténykedése sem voltak éppen a kiválasztott nép iránti megbecsülésnek nevezhető. Ő ugyanis kedvenc szokásaként a vívókard lapjával vagy a mászókéől végével porolta ki tornanadrágunkat, ha történetesen nem léptünk egyszerre vagy a bukásunk rosszul sikerült. Csodálatosképpen mindig a zsidó diákok voltak, akik eltávolították a lépést. A legnagyobb megaláztatás azonban nem is Koppányi, hanem 5 éves kisfia, Gyurka jelentette számunkra. Ez az agyonkényeztetett kis fiú — mint egy jól betanított náci kutya — rugott, karmolt, harapott, ha — iskolatársaink nem kis öröme — valaki ránk mutatott és azt mondta: „Gyurka, ez zsidó!” Nem tudom hányszor gyakorolta Koppányi ezt az idomítást fiával, de tény, hogy nagyon jól megtanította. S a legfájdalmasabb volt, hogy mi nem üthetünk vissza, hanem kénytelenek voltunk elfogadni a kis véréb közelségét, sokszor sirva tehetetlen dühünkben. Igen, nekünk sok hasonló „amarandum” élményt nyújtott Magyarhon. Jó néhány esztendővel később vagy két ezer kilométerrel északabbra hallottam életben élő, hogy Isten kiválasztott népét örömmel üdvözlik.

IZRAEL OSZINTÉ BARÁTAI

Amióta Norvégiában élek, sokszor hallottam hasonló kijelentést. Ez az, ami a norvég emberek véleményét, magatartását jellemzi Izráellel, a zsidósággal kapcsolatban. Nem hiszem, hogy van még egy ország Európában, ahol ennyire szeretnék és becsülnék Izráelt, ahol ilyen csodálattal és őszinte elismeréssel emlegetik meg ma is a Szináj hádjáratot, Mose Dajan népszerűbb itt, mint Montgomeri.

Alig múlik el nap, hogy az újságokban valamilyen izráeli vonatkozású cikk jelenne meg. A norvégiek lelkesedése Izráel és a zsidóság iránt elsősorban két okkal magyarázható. A lakosság — csaknem kivétel nélkül evangélikus — különösen Dél-Norvégiában nagyon vallásos Izráel pusztai életében, egyszerű fejeváltányeiben a Biblia szavainak megvalósulását látják s — hogy magyar pártzsargont használjak — agitációjukban fel is használják ezt.

A másik ok: a norvégok hasonlóságot látnak a két ország helyzetében, a terület és egyéb távoltságot ellenére is. Norvégia is sokáig harcolt független nemzeti létért. A túlzott temperamentummal nem nagyon váltható norvégok nagy tudnak lelkesedni azért a néprért, amely a rendelkezésére álló minden eszközzel kész megvédeni országát. A norvégok öt évig voltak német megszállás alatt, s annak ellenére, hogy barátságosabb oldalukról mutatkoztak be — a norvég nép szimpátiáját akarták megnyerni — a náci elleni gyűlölet ma is elevenen él. A norvégok között nagyon kevés, alig néhány százalék volt náci. A quislingisták meg az egyszerű párttagok is megkapták: több éves börtönbüntetéseket. Ma már természetesen szabadságban vannak és dolgoznak, de az emberek megvetik őket, s nem felejtik meg a nép háboru alatti magatartására legjobban jellemző a következő eset. Amikor Hitler megszállta az országot Quisling rá-

dion szólította fel a norvég kereskedelmi flotta matrózeit a hazatérésre és a német birodalom érdekében való munkálkodásra. Norvégiának — amelynek kereskedelmi flottája harmadik a világon — 40.000 polgára hajózott abban az időben a különböző tengereken. Nem akadt közülük egy sem, aki Quisling szavára hazajött volna. Csatlakoztak az Angliában megalkuló norvég hadtesthez és harcoltak a németek ellen.

EGY NAGYSZERU „SLIACH”

Kevés olyan keresztény propagandistája van Izráelnek, mint Per Faye Hansen, a haifai skandináv tengeresz templom papja. Az évnek több mint a felét Izráelben tölti már több mint 20 esztendő óta. Az év másik felében Európában, főleg Norvégiában utazgat, ahol előadásokat tart Izráelről. Faye Hansen neve léptünk egyszerre vagy a bukásunk rosszul sikerült. Csodálatosképpen mindig a zsidó diákok voltak, akik eltávolították a lépést. A legnagyobb megaláztatás azonban nem is Koppányi, hanem 5 éves kisfia, Gyurka jelentette számunkra. Ez az agyonkényeztetett kis fiú — mint egy jól betanított náci kutya — rugott, karmolt, harapott, ha — iskolatársaink nem kis öröme — valaki ránk mutatott és azt mondta: „Gyurka, ez zsidó!” Nem tudom hányszor gyakorolta Koppányi ezt az idomítást fiával, de tény, hogy nagyon jól megtanította. S a legfájdalmasabb volt, hogy mi nem üthetünk vissza, hanem kénytelenek voltunk elfogadni a kis véréb közelségét, sokszor sirva tehetetlen dühünkben. Igen, nekünk sok hasonló „amarandum” élményt nyújtott Magyarhon. Jó néhány esztendővel később vagy két ezer kilométerrel északabbra hallottam életben élő, hogy Isten kiválasztott népét örömmel üdvözlik.

Előadása második részében saját maga készítette színes filmjeit mutatja be. Nagy hozzáértéssel válogatja ki és viszi filmre az izráeli élet azon motívumait, amelyek a norvég embert legjobban érdeklik. A filmhez ő mondja a kísérőszöveget, szellemesen, szórakoztatón. Amikor vége és a teremben újra felgyulad a villany, gyanusan csillognak a szemek, elragadtatott megjegyzések hallatszanak: Micsoda nép ez, amely így tud dolgozni boldogulásáért. Mások csendesen csak ennyit mondanak: „Istenem, csak ellátogatnának egyszer közéjük.” A program legmeghatóbb része, amikor az evangélikus lelkész Izráelért és a zsidókért imádkozik. Szem nem marad szárazon, amikor Isten áldását kéri a kiválasztott nép fiaira, akik dacolva ezer veszéllyel és akadállyal valóra váltják a bibliai jóslatot.

Az előadás az imával hivatalosan be is fejeződik, de ilyenkor jön a kérdések özone. Hansen válaszol fáradságtalanul. Egy idős férfif gondosan összehajtott sabbati bartheszteritót veszt elő. Az UNO rendőrségnel

Maland közelében egy rövidlátó mozdonyvezető félórán át vesztelt egy csúti átjáró előtt, ahol tiltó vörös fényjelzést váltott. Később kitudt, hogy a vörös jelzés egy motorbiciklista vörös pulóvere volt, aki arra várt, hogy a vonat haladjon át a síneken. (Oggi Milano)

A washingtoni kongresszusi hivatalba igen sok egészen különös egyesület küldte be jelentést, így többek között a „Csendes Játékok Nemzetközi Bizottsága”, a „Pleisztocén-korszak Barátai”, a „Rovarok Társadalmi Nemzetközi Szövetsége”, a „Káromkodás Büntető Törvény Ellen Küzdő Liga”, a „Közerkölcsokeket Védő Nemzetközi Társaság”, a „Fiatallányok Barátai”, a „Darwini Fejlődési Elmélet Jelenlegi Helyzetét és Jövőjét Vizsgáló Társaság”, a „Felszíni Tevékenység Nemzetközi Kongresszusa.” (The New Yorker)

A kanadai Barrie városban a rendőr igazgatót egy taxivezető, aki kocsiját tiltott helyen állította le. Az igazgatás során kitudt, hogy a taxisorosok, Ross Grantnak, nincs hajtási engedélyje, nem fizette le a helyi hajtási illetéket és állandó nyugdíjat kap a kanadai nemzeti nyugdíjintézetből — teljes vaktság címén. (Time, Chicago.)

Mozgalom indult az Egyesült Államokban, hogy az ósdi törvényeket hatálytalansítsák. Ilyen érvényes törvény például Massachusetts államában, hogy az udvarió kilenc csókja házassági ajánlatnak számít. Michigan államban a férjnek joga van megtartani elvált feleségének ruházatát. Az Indiana állam Gary községének statutuma szerint lehet tartóztatni azt, aki fokhagyma fogyasztása után — négy óra eltelté előtt — villamosra vagy autóbusszra száll. (The New Yorker)





# Égy régi purim este

Irta: F. FÜRTH Margit

Tetszesebb volna elbujni valami mese mögé és személtelenül haránt szalagnak szóni az elbeszélés fonala közé gyerekkori emlékeimet. Mese...? Az a kor, gyermekemem korra kezd felvenni a meszesrésűséget, sőt — mintha immár történelem volna. Egy letűnt világ ez, a sajátosan nagymagyarországi zsidóság élete, s amit irok: adalék a történelmükhöz, mint például néhai Glückel von Hameln feljegyzései kora zsidóságának a mindennapjairól.

...Hol ülnek le manapság mindjárt a minchama után az ezüstökkel, lobogó gyertyákkal, virágos ünnepélyes-ekessé díszített terített asztal mellé a purimi lakomához, amihez már négy hete „öntötték” a pulykákat, kappanokat? Ma már még azt se tudják talán, miként „öntötték” a kukoricát (arrafele tengerit csak a más vidékről odaszármazottak mondják) a hízalando apró jószágba. A jámborabbja a libát sem „tömte”, csak öntötte, nehogy begye sérüljön.

No de, — estére elült a hét nap óta tartó leveles megfésztése csatogatás, süteménykavarás és habverés zaja. Pirosra süt a pecsenye is mind, a töltött káposzta fűszer-füstölt-húsos illata betölti az előszobát is, amelynek az ajtaja be nem állt egész nap, kora reggel óta. Hozták-vitték a „slachmoneszt”, paradés tállakat himzett kendőskévell letakarva keményített, fodros, kötös eselédányok a módosabb rokonoktól, ismerősöktől, amit méltón kellett viszonzani, a borralalóval is gavalléroskodva. Az éléskamra nagy asztalán a sok „fládni”, meg a mákosdiós „kindlik”-patkók, meg a beiglik, meg a mézes és krémes torták mellett oldalt egy tányérkában apró pénz ez is előkészítve, hogy a válogatás gyorsabban menjen. Kinek mi és mennyi dukál. Jöttek seregestől gyerekek is, kis tányérkán szemérmesen letakart citrommal vagy narancsallal, mintegy szimbólummal.

„Kié vagy? Te is komagyerek vagy?” — kérdezte mamánk.  
Mert apánk a régi Komagyery felújítója és elnöke volt és elég gyakran megessét, hogy a Torony-alja, vagy Medgyesalja messzeségén, vagy a Gordon „köz”-eiben (a vak utcákat nevezték az Avas alján köznek), vagy a Pengyom mélyén nem akadt komaságra vállalkozó szomszéd, vagy ismerős, hiába fedezte az egylet a kiadásokat. Ilyenkor mit tehetett az elnök? Amit manapság a kibuc szadran-avadója: maga túltit be a hiányt, „beugrik”. A jó mama bizony nem tudta észbentartani se számukat, se nevüket. Ha igent bólintott a nebuló — és miért ne? — több vagy nagyobb pénzeske koppant a tányérkába aljazónak a süteménykehez.

Végre-végre leülhetett mamánk is. De most nem ő ült a „női oldal”-on legfelül, hanem a nagymamák. Szép „Gyöngy” nagymamám csipkés-szalagos „mélyfőkötőjében”, sógorasszonya, fúrge-molett Babett-Báse és a „házasasszony”, rebbecen nagymamám. Lányapajtáskoruk óta nem tudták eldönteni, ki az idősebb és ezért most is, mint mindig, instálják egymást, ki újjon le legelőne? Vagyis inkább, mint legfiatalabb... A vita szederestéken is, apánk chಾನukai születésnapján is, azzal végződött, hogy rebbecen nagymamám felugrott a székekről, amit, mint legfiatalabb, már elfoglalt.  
„Nem muszáj azt mindenkinek tudni, ki hány éves.”

— Igen-igen, konzekvens. Amól ezaj, amól ezaj. Egy-szer igy, másszor úgy. Lengő szakállas Péter bátya öblös hangja vita-elterelőn:  
— A Gemóre mondja a Menajresz Hamójárbán: — „Igyunk! Purim van!”  
„Sógor bácsi” meg, akit köznyelven „Bosnyák”-nak hívtak, mert az okkupáció-nál „lenn” volt:  
„Hol az a híres omlás?”  
— mert ő meg mindig om-lós tésztát kívánt. A két el-adó csak erre várt, ez volt a jeladás. Huss! kifélé! Utá-nuk a gyerekhad „öltözni”. A tárt ajton bejött „Jingács”, a házaló, fején kopott ka-tonasapka, amit igen őrzött. Ott volt Szadovánál s mi-ko-re kikapta az obsitot, már nem ment vissza „Gács” házjába, Galicia-ba, mond-ván: ez is itt a császáre. És mert a neki nehéz magyar-nevek helyett jingácsot mon-dott, rajta ragadt a Jingács. Szpárgából font kötőféken bevezetett Jingács egy te-vét. Igen: tévét. Barnaszí-nú, hosszúnagy kosorru, kétpupu tévét. Csak ab-ban különbözött a közönsé-ges tévétől, hogy hat lába volt. A gyerekek félig öltöz-ötten bebeszaladtak esu-dált látni, pupót tapogatni. Mire a teve, vagyis a pupja hangot adott. Azt mondta: lamach! lamach! (Lass-mich!) Jingács bácsi táncol-tatta a tevét a Sosanat Jáko-va dallamára.

„Ki lehet? Ki lehet? Kik lehetnek? Találgatták. La-rojy „Nagy per”-éből, az 1883-i vérvád perrel újra átélhettem. Az „Erdög-hische Zeiten”-ról külön kel-lene egyszer írni, a miskol-ci szilenciumos agyfűrt ügyvéd házassági biztosítási csalafintáságáról, ami behá-lóztta ügynökei által az egész művelt világot, városunk-ban külön postahivatalt igényelt — míg kormánybizost neveztek ki az ügyek tisztá-zására. (Az emlékezéseket a Városi Múzeum régi újság-jaiból ellenőriztem, mikor már benne voltam a „tudás-ra érdemtelen dolgok” fel-tárásában.) Persze, nagy dátum volt az öregek életé-ben, mikor „Kossuthot hazahozták”, — no és a Dreyfus-per! és a nagyon aktuális szörnnyűség: az ártatlanul meggyilkolt szépséges zsidó-barát királyné...  
— Ezt majd én is mesélni fogom az unokáimnak, — gondoltam a k.k.or. Mondanom se kell, hogy erre soha nem kerül sor. Miféle király-né érdekli kedves szábrei-mat Eszter királynén és a Tnáci igazán sokkal közele-bbi (!) királynékon kívül?

Azonban Juda, öreg bá-tyánk, emlékeiben élt az a királyné. Juda tizennyolc éves volt, mikor világgá ment és „felcsapott” kato-nának. Vített egyenest a poroszok ellen, Königrätz-nek. Benedek tábornok szem-lét tartott az ütközet előtt és feltűnt neki a rózsás-areu gyerek-fiú.  
— Wie alt bist du? — kér-dezte. Aztán, a válasz után, újra:  
— Seit wann dienst du?  
— Excellenc, melde gehor-zamszt, berejc evj vochen!  
— felelte Juda és most is, mikor elmesélte, felállt, fe-szes-szalagos „mélyfőkötőjében”, sógorasszonya, fúrge-molett Babett-Báse és a „házasasszony”, rebbecen nagymamám. Lányapajtáskoruk óta nem tudták eldönteni, ki az idősebb és ezért most is, mint mindig, instálják egymást, ki újjon le legelőne? Vagyis inkább, mint legfiatalabb... A vita szederestéken is, apánk chಾನukai születésnapján is, azzal végződött, hogy rebbecen nagymamám felugrott a székekről, amit, mint legfiatalabb, már elfoglalt.  
„Nem muszáj azt minden-kinek tudni, ki hány éves.”

— Talán nem így mon-dtam el mások is? — csat-lant fel az agy barcos. Az csak igaz, hogy konzekvens vagyok.”  
— Talán nem így mon-dtam el mások is? — csat-lant fel az agy barcos. Az csak igaz, hogy konzekvens vagyok.”  
Juda egyik alsó állkapcsát elvitte egy kartács és: a kórházban, mit gondoltok, ki jött látogatóba, hozzám is? A királyné!  
Lázár öregbátyánk bozon-ton fehér szemöldöke alól féltékeny, kétkedő pillantás születt Juda felé.  
— Es ha nem is egészen úgy volt... Purimkor nem muszáj mindennek igaz-nak lenni.  
— Talán nem így mon-dtam el mások is? — csat-lant fel az agy barcos. Az csak igaz, hogy konzekvens vagyok.”

Juda egyik alsó állkapcsát elvitte egy kartács és: a kórházban, mit gondoltok, ki jött látogatóba, hozzám is? A királyné!  
Lázár öregbátyánk bozon-ton fehér szemöldöke alól féltékeny, kétkedő pillantás születt Juda felé.  
— Es ha nem is egészen úgy volt... Purimkor nem muszáj mindennek igaz-nak lenni.  
— Talán nem így mon-dtam el mások is? — csat-lant fel az agy barcos. Az csak igaz, hogy konzekvens vagyok.”

# FURCSA EMBEREK

Kovács evangelista János

Irta: FARAGÓ Miklós

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer úgy ötven-hatvan évvel ezelőtt Szege-den egy kegyesrendi, azaz piarista tanár, bizonyos Kovács ev. János.

Bölcsényserü, pirosposztag-ös lény volt. Sűrű, fehér haj-erdővel busa fején. Reve-rendája alatt csizmát viselt, kóröngő hangon dúnydúnydúnydú, vagy inkább gügyög-gött ez a 70–80 éves nagy-darab gyerek. Magyar, la-tínt tanított. Anna király-élmulasztottam megtudakol-ni, miért evangelista, s most sem kérdeztem meg Szives-ty Tibor budapesti építész-ár-öt volt osztálytársam-at. Szorgalmasan levele-zünk és legutóbb éppen hol-sünkrol csereltük ki emlé-keinket. Nem anekdotákat írok tehát, hanem igaz tör-téneteket, minden hozzáköl-tés nélkül, mint a jövőben is, ha furcsa emberekről lesz szó.

Volta kiváló tanárok a szege-di piaristák között (ő nem tartozott közéjük), de nála kedvesebb aligha. Csak szeretettel lehet rá emlé-kezni. Még mérgesen, szem-éből haragos villámokat szórva is kedves volt, hát még amikor orra alatt dör-mögve áradt belőle, sokszor vaskos stílusában az önkén-telen humor. Csodálatos pe-dagógiai elvei voltak! Kor-látolt volt. Isten nyugtas-sa, de egyéniség volt, a-hogy magabiztosan és mind-ent legázoló fölényével bőmbölte bábujos ostobasá-gait. Magunk között Boc-nak hívtuk. Valamelyik te-hetséges régi diáktól örö-költük ezt a találó becző-nevet.

Kedvenc vesszőparipája a „privátdílgencia” volt, amit magánszorgalmából, a lec-kén kívül kellett megtanul-ni, nem kötelezően, de jaj volt annak, aki ezt a boga-rát elhanyagolta. Igazi győ-ngeje azonban a poézis volt. Költőnek tartotta magát, rettentő rossz verseket írt, de mi, komisz gyerekek be-tanultunk egyet-egyet, mert az mindenkit megmentett a szekundától.

— Mit akar itt ennyi kan-ca?  
(Ne tessék szörnnyüködni, ez még enyhének számított.)  
Szóval Grünbaum ott állt oldalt, a katedra mellett. Néhány kérdés után a leg-fontosabb következett:  
— Tudsz-e, fiam, valami privátdílgenciát?  
— Tudok, tanár ur.  
— No halljuk!  
— „Hazám”, írta Kovács evangelista János — mon-dta a fiú és huncutul pislo-gott hozzá.

Kovács tanár ur kissé előrehajolt és tenyerét a vállára helyezte, gyere-kekre nézve, mire megjegyezte a tanár ur, zsiros, pufok arcán a boldogság derűjével:  
— Szép vers az, fiam. No halljuk! — és Grünbaum hibátlanul elszavalta a ha-zafias frázisokkal zsufolt, borzalmas verset.  
— Nagyon jól van, fiam — mondta aztán Kovács tanár ur elrészkenyedve saját köl-tészetétől — jeles vagy ma-gyarból.

A róla őrzött sok-sok tör-ténet közül egyet még érde-mes elmondani. Ez is vizs-gamlék, a IV. A. osztály mértanvizsgájáról. Kovács tanár ur volt az elnök. A mértan Nováky Bertalan tanította, akkurátus, pedáns ember, komoly és nagyké-pű, ellentét Kovács tanár úrnak. Eltérően a tanári kartól, ő nem volt szerze-tes, világi volt és tüntetően szakállt viselt.  
Erdős nevű osztálytársunk izzádt, kezében krétával a tábla előtt, némán, mint oly sokszor az év folyamán. Bukásra állt, számára tehát a vizsga sorsdöntő jelentő-ségű volt. A végén e szá-vakkal bocsátotta el No-váky tanár ur:  
— A gömbmértant tudni kell, fiam! Sajnálom, de megbuktál.  
Kovács tanár ur felkapta a fejét és hangjában némi szemrehányással, szót köz-be:  
— Nem úgy van az, No-váky uram, mert a Szózat még kihuzhatja. — Most a fiuhoz fordult: — Tudod-e, fiam, a Szózatot?  
— Tudom, tanár ur, — mondta Erdős, lelkesen kap-va a szalmaszál után, mert úgy érezte, hogy ez a szal-maszál valójában megbiz-ható mentőkötél.  
— No halljuk fiam — biztatta Kovács tanár ur — miközben Novákyknak távta maradt a szája és néma kétségbeeséssel asszisztált Kovács tanár ur váratlan szerepléséhez. Mint emö-kök, formailag joga volt kérdezt tenni a fiukhoz, de általában nem szóltak bele a tanárok egymás vizsgá-zatásába.  
Erdős nagy pátosszal sza-valt és Kovács tanár ur földöntúli élvezettel hallgat-ta. A hazafias extázis föl-tötte be egész lényét. A Szózatot akár minden órá-ban szívesen végighallgat-ta volna, mindig olyan bol-dogan, mintha akkor hal-lotta volna először.  
A fiu végére ért a vers-nek és Kovács ev. János odaforldult Novákyhoz, dia-dalmas hangon leckéztette, mint aféle rossz pedagó-gust:  
— No látja, Nováky uram! — Jól van, fiam, átmentél — hirdette ki az eredményt és Erdős barátunk győzelme-sen vonult a helyére, mi-közben Nováky tanár ur

szeme szikrázott a dühtől, de kénytelen volt hallgatni. Hallomásból tudtuk, hogy Kovács ev. Jánost már ré-gesrégen nyugalomba akar-ták küldeni, de nem bírtak vele, olyan hevesen harcolt minden ilyen kísérlet el-len.

Még egy emléket felele-venetek szege-di diákéletünk-ből. Ennek a történetnek Cserép Sándor igazgató ur a hőse.

Előre kell bocsájtanom, hogy a szege-di színház diák helyének (földszinti áll-góhely, szemben a szinpaddal) jegyeit az igazgató ur ke-zelte. Ő állapította meg, mely darabokat nézhetnek meg a hetedikesek és a nyolcadikosok, melyeket a negyedikesektől fölfelé, vagy ha erkölcsünkre veszélyes-nek találtá, kimondta a ti-losat. Ilyen esetekben a je-gyeket visszaküldte a szín-házának. Az igazgató ur a mi osztályunkban Grünbaum Józsefet bízza meg a jegyek árusításával — ha jól em-lékszem, harminc fillérjével — és ő számolt el a pénz-zel az igazgatói irodában.

Ha Cserép igazgató ur ugy találta, hogy ez, vagy az a színdarab „nem ne-künk való”, valamelyik óra előtt bejött az osztályba és határozatát személyesen ad-ta tudomásunkra. Így a Szép Heléna című operettet is a tilalomfára szögezte ki. Már akkor több napja ját-szózták, jegyeket egyelőre nem kaptunk és várunk a döntést. Bejón Cserép Sán-dor és szelid hangján, — mert mindig így beszélt, mintha bocsánatot akarna kérni — közölte velünk, hogy a Szép Helénát nem nézhetjük meg.

— Tudják fiuk — mon-dta megbortránkozva — kétszert megénegetés és mind a kétszer pirultam.

## AMERIKAI HIRDETÉS

Egy albamai temetkezésről válsalati hirdetése a helyi lapban:  
„Miért ragaszdkodik ugy az élethez, mikor cesékely 15 dollárért eltemetjük?! Megfelelő ráfizetés esetén a legszebb sírhelyek között válogathat, gyönyörű tópar-ti kilátással. Teljes nyugalom és vasárnaponként tér-zene!” (Time Chicago.)

## AZ ATLAGOS EMBER INTELLIGENCIÁJA

Dr. Summer londoni orv-os megállapította, hogy az átlagos ember intelligenciája csak tizenöt éves koráig fejlődik, 25 éves koráig meg marad ezen a szinten, az utána csökken. Negyvenöt éves kortól észrevehető az ember felfogóképességé-nek csökkenése és ez így fokozódik a teljes szenilitás bekövetkeztéig.

Dr. Summer most töltöt-te be hetvenedik életét. (Daily Mirror, London.)

## KÉRDÉS-FELELET

Kérdés: Hogyan fest né-mely szovjet fenyegetés?

Felelet: Joe, a híres cow-boy colttal a kezében belép az ivóba, ahol vágni lehet-ne a füstöt...

Ha nem jelentkezik azon-nal az a fickó — mond-ná és hadonászik a pisztoly-lal, — aki elköttette a lo-vamat, az történiik, mint a-mi husz évvel ezelőtt az apámmal történt!  
Ijedt csend az egész ivó-ban. Senki sem mer mocan-ni. Végre az öreg csapos oda-forldul a fenyegető Joe-hoz:  
— Nézd, Joe, én biztosan nem loptam el a lovadat. De azért szeretném tudni mi történt az apáddal husz év-vel ezelőtt?  
Harminc kilométert kel-lelt gyalogolnia!  
(Borsszem Jankó)

# az i

A kor-már néhá-jelentette, rain belül indult meg-okért. Anr-közönség s-lános két-a híreket Gurion biz-tal állam-kok és r-palotaforra-tek volna-szinte dí-hatalmána.  
Különbe-vélték, h-nok, Pere-ttkár, Eo-legi gána-Kollek államtika Ben Gur-zó ambic-lyiség ál-Sokan an-tikus agy-ték ezeka-Időközbe-le a Kine-közvélem-élet rejti-közlebré-írók, az-fentesek-ben módo-jukat. N-tott, hogy-jai” való-vánják a-ti termé-folyamat-többségét.

Az ura-eseménye-nense ar-zat nélkü-gosít fel-Mápjá f-összehas-gyobb sz-szani.  
Kétségt-tások utá-gatási fe-fiatalok-vonalat r-riális si-majd az-Kiragado-jük Mosé-esetét. Az-ban ülő-nők öszs-kap a k-Simon P-uttkár is

A ren-lan ér-ti szám-cikkében Ben Gu-szerpéber-az orszá-„New Y-tójánál-és izráe-katát, k-jövendöl-első for-leg a k

A let-elői Dél-zsidók e-kezett e-ba Ávra-Nagy-mü-Sachssa-ból szüle-ban Au-Aba Eve-  
A gy-merte a-héthóna-London-néhány-vezet i-Szokolo-dó álla-niszteré-Erthető, pozitív-szelemb-kolov s-nagyolv-nyelvet-val, aki-gos ko-Jósolt,  
Szelle-kitásába

# ABA EVEN

## az izraeli belpolitika porondján

Irta: Dán Ofry

A kormányellenes sajtó már néhány évvel ezelőtt jelentette, hogy a Mápáj soraiban belül kiméletlen harc indult meg a vezető pozíciókért. Ennek idején a nagyközönség széles rétegai általános kételkedéssel fogadták a híreket, mintha a Ben Gurion bizalmát élvező fiatal államtitkárok, tábornokok és más személyiségek palatoforradalmat készítettek volna elő. „Az Öreg” szinte diktatórikus jellegű hatalmának átvételére.

Különböző lapok tudni vélték, hogy Daján tábornok, Peresz hadügyi államtitkár, Echud Avriél jelenlegi gánai nagykövetség miniszterelnökségi államtitkár és még néhány Ben Gurion köréhez tartozó ambíciózus fiatal személyiség áll a terv mögött. Sokan annak idején, fantasztikus agrémek minősítettek ezeket a híreket.

Időközben sok víz folyt le a Kinereten és az ország közvéleménye, a belpolitikai élet rejtett sakkozatait közelebbről ismerő újságírók az ügyvezető bennfentesek bizonyos mértékben módosították álláspontjukat. Nyilvánosságra jutott, hogy a Mápáj „fiataljai” valóban gyorsítani kívánják a nemzedékek közötti természetes órségváltás folyamatát. A kulcspozíciók többségét elfoglaló és a ha-



ABA EVEN

ja a feltételezések és a politikai intümpisták hírverésének határait. A nagy játékban résztvevők is nyíltan foglalkoznak már az uralkodó pártot belülről emészthető harccal.

### Daján, Peresz és a harmadik...

Az uralkodó pártot belülről események számos komponense arra a szinte kockázatos nélküli jövőre való jogossá tételére bennünket, hogy a Mápáj fiataljai a jövőben összehasonlíthatatlanul nagyobb szerepet fognak játszani.

Kétségtelen, hogy a választások után az eddig közigazgatási feladatokat betöltött fiatalok magasabb, irányvonalat megszabó, miniszteriális sikon jelentkeznek majd az ország közelében. Kiragadott példaként említjük Mose Daján tábornok esetét. Az egyetlen padosorban ülő volt vezérkari főnök összel bizonyára helyet kap a kormány asztalánál. Simon Peresz hadügyi államtitkár is rövidesen megváltik

jelenlegi tisztségétől, hogy a Mápáj jelöltjeként vegyen részt a választásokon. Jeruzsálemben közzéadjon forgó hírek szerint Peresz helyettes hadügyminiszteri rangot kap.

Daján és Peresz képviselik az állam első évtizedében nagyra emelkedett harcos, ifju nemzedék karrierjének kibontakozását. De ez kell még nem zárul, le a kormány „friss vértől” való megújodása. Május közepén a fővárosba érkezik a negyvenéves Ába Even, aki feladta Amerikában betöltött kettős feladatát és néhány hét múlva befejezi működését, mint Izrael washingtoni nagykövete és alandó UNO-főmegbízottja.

### Ha Golda még marad...

A rendszerint csalhatalan irésülésüket közlő „New York Times” mult heti számának egyhasább cikkében Ába Even látja Ben Gurion „örökösének” szerepében. Mi, akik itt élünk az országban és talán a „New York Times” tudósítójánál is jobban ismerjük az izraeli vezetőik lelki alkatait, korainak véljük ezt a jövődölést. Ába Even „az első fordulóbán” valószínűleg a külügyi tarczát veszi

### Két nyelv — két név

A letterszági pogromok elől Déláfríkába menekült zsidók első csoportjával érkezett Cape Town városába Ábrahám Méir Solomon. Nagyműveltségű kereskedőember volt, akinek Alida Sachszal kötött házasságából született 1915 februárjában Aubrey nevű fia. Ába Ába Evennek hívják. A gyermek sohasem ismerte apját. A fital özvegy héthónapos csecsemőjét Londonba költöztött, ahol néhány évig a cionista szervezett irodájában Náchum Szokolov, az „útbanlévő zsidó állam” első külügyminiszterének titkárnője lett. Érthető, hogy a gyermek pozitív zsidó és cionista szellemben nevelkedett. Szokolov sokat foglalkozott a nagyolvasottságu és több nyelvet beszélő özvegy fiával, akinek már rövidnadraós korában fényes jövőt jósolt. Szellemi arcelének kialakításában azonban mégis

anyjának volt döntő szerepe. Ó teremtette meg körülötte az igazi cionista légkört, míg nagyapja a héber nevelésről gondoskodott. A gyermek hat napos angol nyelvvel tanulás után a hétvégét mindig talmudtudós nagyapja mellett töltötte, aki csakis héberül beszélt unokájával. Gyakorlatilag tehát kétnyelvű nevelésben részesült a kisfiú, akinek anyja később dr. Jicchák Eban londoni orvoshoz ment feleségül. A gyermek is nevelőapja nevét vette fel és nyolcéves korától kezdve Aubrey Eban (magyar kiejtéssel: Even) néven folytatta tanulmányait.

### Az angol titkosszolgálat arab szakértője

A jó módú családok hágyományainak megfelelően a cambridgei egyetemre került, ahol a közelkeleti nyelveket tanulta. Kiténtéssel díszített oklevelének elnyeré-

se után a nagynevu egyetem előadónak nevezte ki és Even a világháború kitöréséig az arab, perzsa és héber irodalom tanári katedráját foglalta el.

Az angol hadsereg őrnagyi rangban szolgáló tiszjeként érkezett Kairóba, ahol Clayton brigadéros közelkeleti főhadiszállásának titkos szolgálatához osztották be. Feladatai közé tartozott néhány sajtósáros arab probléma tanulmányozása. A sors iróniája, hogy miközben a zsidó őrnagy a kairói, beiruti, damaszkuzi és jaffai arab sajtót kivonatolta, addig Albert Churáni ugyancsak Angliában nevezett arab tisz az ereci zsidó ji-

### Búcsú Chana Szenestől

Élőjü Golomb, a Hágáná legendásíru parancsnoka, Mose Sertok (Sárét), a Szochnut politikai osztályának főnöke és Reuven Siolech, az egykori titkosszolgálat, az úgynevezett „Sáj” egyik irányítója voltak az angol hadseregét képviselő Even fő partnerei. Részletes tervekkel dolgoztak a gerilla-csapatok megszerzésére. A különleges képességű és a Pálmách rohamosztagaiból válogatott egységeknek az lett volna a feladata, hogy a náci bevonulása esetén vasutvonalak, hidak és más katonai célpontok megsemmisítésével zavarják a német háborús gépezet működését. Ebben az időben szövődtek az első baráti kapcsolatok a jisiv vezetői és Ába Even között. A náci előnyomulás feltartóztatása után Even a megszólított európai területekre irányított ejtőer-

### Hármas megbízatás

Az állam megalakulása után Ába Even ül az „Izrael” feliratu tábla mögött az UNO palotájában. Őt nevezték ki UNO-küldötté a jisiv vezetője. Két évvel később a washingtoni nagykövetség irányítása is vállaira hárult. Harmincöt évvel ő lett a washingtoni diplomáciai testület nagyköveti rangban lévő legfiatalabb tagja. Ő az izraeli diplomácia „stárta”, valóságos csodagyermek, a külügyi szolgálatt mindenkit túlszárnyaló Benjáminja. Fiatal kora ellenére csodálatos politikai tudást és érettséget mutat. — szakvéleményei a kormány és a Kneszet külügyi bizottságának „iskolai tananyagát” képezik. Munkabírása egyedülálló. Tulajdonképpen három helyen képviseli Izrael államát. A washingtoni kormány előtt, az UNO fórumán és végül, de nem utolsó sorban az ötmillió amerikai zsidósággal szemben is, amely az újszületett harmadik Templom hivatott szövi-vőjének kijáró tisztelettel és csodával veszi körül az állandóan túlerhelt nagykövetet. Ő azonban nem ismer szünetet, vagy fáradságot. Nyolc évvel ezelőtt, mikor a Biztonsági Tanács a Chule-völgyi viszályról tárgyalt, Ába Even beszéd közben ajultán esett össze. Utólag kiderült, hogy az izraeli ügy megfelelő bemutatásának, érveinek, igazunknak gyors elkészítése miatt Ába Even közel két napig szinte nem evett, nem ivott és nem aludt. Csak dolgozott, készült a sorsdöntő diplomáciai ütközetre. Azóta az orvosok nagyobb eréllyel próbálják munkarendjét szabályozni. Ennek ellenére még mindig közel tízenyolc órát szentel huszonnegyéből Izrael ügyének. Villásreggelnél, koktélpartyn, golfjátékon, fogadáson, koncertszünetben, s a jó Eg tudja milyen más alkalommal. — Ába Even szün telenül tárgyalt, magyarul és egyengeti Izrael jövőjének

svúrol készített hosszú kutatáson alakuló jelentéseket. Jellegzetes angol munkamódszer. Ába Even az arab nacionalizmust elemzi, mi alatt Churáni a szocialista cionizmus és a Jabotinsky-féle revizionista elvek közötti árnyalatokról nyújt be értékezeseket a közös főparancsnokoknak. Néhány hónap múlva Ába Even új beosztást kap Jeruzsálemben kerül, ahol a kairói angol főhadiszállás és az ereci jisiv közötti összekötő tiszti feladatával bízzák meg. Ebben az időben fenyegető ütemben haladtak előre az eszakafrikai német és olasz hadosztályok. Fennáll a veszély, hogy a tengelyhatalmak csapatai elérék Egyiptom területét és Palesztinába is behatolnak. A most kiemezett összekötőtiszti feletteseinek utasítására kapcsolatot létesített a Hagana vezérkarával és a Szochnut embereivel.

# A magyar-zsidó „Anna Frank”

Irta: Cvi Erez

1947-ben, ugyanabban az évben, amikor az amszterdami „Contact” könyvkiadó kiadta Anna Franknak, ennek a csodálatos holland-zsidó kislánynak a naplóját, apró, terjedelménél fogva talán jelentéktelennek tűnő könyvecske jelent meg a magyar könyvpiacon; Zsolt Ágnes, Zsolt Bélának, e kiváló magyar-zsidó újságírónak a felesége közre adta első házasságából származó lányának, Évának 1944-ben írott naplóját. Akkoriban, alig két évvel a háboru után, alig figyeltek fel itt-ott erre a könyvre, pontosan ugyanaz a „ors jutott Évának osztályrészül, mint Annának: csak öt évek kellett elteltie, a háboru befejezése után, míg észrevették és felfedezték (az utóbbi) naplóját és megérdemelten világsikerré emelték, könyv alakjában, színpadon és reméljük nemsokára a film színevásnán is.

De míg Frank Anna világhírre tett szert, Zsolt Évára alig emlékszik valaki. Pedig ő is megérdemelné, hogy azok közé tartozzon, akiket egy nép nagy, kollektiv lelkiismerete számontart és nem engedi elfelejteni.

Zsolt Éva alig tizenhárom évének ellenére egyeneség volt. Ugyanazok az idők, a jellemet olyan korán és oly erős szokat módszerekkel formáló háborus idők kristályosították ki jellemét, mint ahogy ezek voltak azok, amelyek döntő befolyást gyakoroltak Anna Frank, vagy Mose Flinker jellemére. Mégis sem Zsolt Évát, sem pedig naplóját nem lehet összehasonlítani Anna Frank elmélyült emberábrázolásával, vagy pedig Mose Flinker Istennel Izrael érdekéiben folytatott perével.

Alig három és fél hónapot ölel fel az 1947-ben kiadott napló. 1944 februárjában, tizenharmadik születésnapján írta Éva az első sorokat. Alig mulik el százegynéhány nap és Póterfy csendőralvezredes príbékei kitépik Éva kezéből a tollat és elindítják azon az uton, amelyről, számára, nem volt visszaterés.

### Hogyan fog beilleszkedni?

Fő ereje szónoki, meggyőző képességében rejlik. Őt tartják az UNO egyik legkiválóbb, legalaposabban felkészült és legcsiszoltabb szónokának, akinek beszédeit a világ hatalmaságai, köztük Dulles amerikai külügyminiszter is több alkalommal külön meghallgatják.

Höberül is választékos stílusban fejezi ki magát. Az ősi forrásokat fölüenyen uraló eveni héber azonban hallomásunk szerint jelentős mértékben eltér az országban kialakult szabre nyelvjárástól, aminek még mélyenrejlő belpolitikai kihatása lehet. Nem titok ugyanis, hogy Ába Even egyenisége, gondolatmenete és kultúrája távol áll a kanaánista beütéseket mutató és a cionizmust sok esetben kigunuló szabre mentalitástól. Eppen ezért a hazatérésével kapcsolatos egyik nagy kérdőjel, — hogyan fog közös nevezőre jutni a keleteurópai kisváros provinciális világában megkövesedett „öregekkel” és a mult majdnem minden értékét tagadó szabre nemedekkel? A kérdések és kétségek mellett is világosan áll minden izraeli előtt, hogy a hat nyelvet tökéletesen beszélő, bizonyos mértékben zárközött természetű és a helyi belpolitikai torzalkodásokat ezideig csak hírből ismerő Ába Even az ország „második évtizedének embere” lesz.

pen ezért, Éva környezetírása, legyen az a család, a város, vagy akár a pillanati politikai helyzetről készített fénykép, éles fókuszra vall. S mégsem irodalmi mű, azaz állandóan világos előttünk, hogy egy gyermek naplója van a kezünkben, amelynek legértékesebb része éppen a kontraszt, a belső ellentmondás, amely a sorokban rejlik. A feszültség, amely egyre növekszik ahogy közeledünk március 19 felé, anélkül, hogy Éva tudná, hogy Magyarország határain már gyülekeznek a náci hadosztályok és Eichmann főhóhér s vezérkara már valamelyik bécsi szállóban készülnek magyarországi „bevetésükre” a „zsidókérdés végős megoldásának” foganatosítására. S az ellentmondás ott van, hogy Éva bármennyire is szeretne, nem tud gyerek lenni. Amikor biciklizni megy, vagy egy eljövendő nő első szerelmes pillantásait veti, agyának rejtelmes áramköri önkéntelenül a londoni és a moszkvai rádió híreit, no meg a Kállay-kormányjal kapcsolatos zsidó Wunscht traumákat vetik fel, sokkal erősebb intenzitással, mint az Évát pillanattal magába ölelő emberi és tárgyi környezet. Zsolt Éva naplója még egyszer meggyőző bennünket, hogy a faszizmus és annak speciálisan magyar változata, (amely bizony 1919-ben kezdődött Siofok és Orgovány jellegében,) nemcsak hatszázézer élet fizikai kioltásáért felelős. Hanem mindennél kiáltóbb vádpont, hogy Évától és talán százegyzernyi gyerektársától a faszizmus elrabolta gyermekéiket, mielőtt még porrá és hamuvá égette volna testüket!

Éva naplója hü tükre azoknak a borzalmaknak, amelyek a várdai gettó felállítását jellemezték. Mintha érezte volna előre, hogy sohasem lesz alkalma azt a foglalkozást üzni, amelyre annyira vágyott, a kislány mondhatnánk avatott tollal cseteli ennek a foglótának valamennyi fazist. Nem riad vissza megörökíteni, amikor szívéhez közel álló játékaikat kobozzák el, amikor hozzátartozóit börtönzik be s valamennyiük büne ugyanaz; zsidónak merészelték születni!

A napló utolsó pár oldala a legmegröbb. A gettó már áll. A szél idehózza a vasutállomáson begördülő marhavagonok hosszú sorait tolató mozdonyok fűtőgáz és egybekeveri a közeli Dreher kintótanjáról származó jajvesztéssel. A deszka-kerítést már a rendőrség veszi körül, de magában a gettóban a zsúfolt házak előtt már csendőrszázadok állnak.

A hat millió között egymillió gyerek volt. Ki tudja kik veszek el, milyen lángelmékkel lett a világ szégyenb?

Zsolt Éva nem volt lángelme s aligha lehetett volna azzá. De kiváló képviselője volt fajtájának, annak a zsidóságnak, amelynek, mint „elszáradt ágak” még Herzl látta előre végétet.

Éva naplója, mint mondtuk, nem irodalmi értékű alkotás. De néha egy-egy korodokumentum értéke messze felülmúlja a legkiválóbb irodalmi alkotásét is. Mint ilyen, mint egy letűnt és népünk rettenetes vérdroozatával megpecsételt kor tanuságtelete, megérdemelné ez a napló, hogy a zsidóság széles tömegei s rajtuk keresztül talán a világ is megismerje.

A napló írít fordítása, mintegy félve nyugszik a „Jád v'Sém” kiadója előtt. Helyén valónak találnánk, ha ez a nagynevu intézmény a napló esetleges kiadásával csatlakozna a magyarországi zsidóság pusztulásának és Zsolt Éva halálának tizenötödik évfordulójára megünnepléséhez.

## BLUE-BAND

*gazdag*  
A és D vitaminban

# Bűn és bűnözés Izraelben (2)

Irta: Sauber-Mihajlovics Sándor

Az angolok kivonulása előtt időben, teljesen felbomlott a jogrend. Az angolok kezéből kiesett a hatalom gyepölője, melyet a zsidó állam még nem vett át. Az utcákon a katonai kanti-nokból származó árusok a hivatalos áron alul dobtak piacra. Az árusok hangosan így kínálták a portékájukat: „Friss Players cigaretta, valódi katonai lopott áru, tíz piaster helyett nyolc piasterért kapható.” A tisztí-bagaria-cipőket, két és fél font helyett, egy fontért adták és senki sem törődött, hogyan kerültek az árusok birtokába. Adófizetésről szó sem volt, mert hazafias cselekedetnek számított az adó nem fizetése. (Hazafiakban pedig nálunk ilyen esetben nincs hiány).

Sokan aggódnak néztek az országban uralkodó állapotokat és attól tartottak, hogy az önálló zsidó állam megalakulása után is folytatódni fog ez a „kurucvölgy”, vagy mindenestre éreztetni fogja hatását.

S csodák csodája! Abban

## 180 EZER KARÓRA

A csempészési statisztika, amely, — mint említettük — a múlt évhez viszonyítva 49,3 százalékkal emelkedett, nem ad hiú képet a csempészési esetekről. Ennek igazolására elég megemlíteni, hogy a rendőri jelentés szerint a múlt évben 1087 csempészett svájci órást sikerült elkobozni. A valószínűsítés, a szakemberek véleménye szerint, az ország évi karóra szükséglete meghaladja a 180 ezret. Ennek kiszámítása igen egyszerű: Havonta körülbelül 5000 bármicvű van és ilyen alkalomkor a gyerekek karórával szokás megajándékozni. Ugyanannyi a bátmicvűk száma. Ha hozzávesszük az esküvők számát, amikor a menyasz-szintén a legtöbb esetben szép karórával lepik meg és ehhez hozzáad-juk az évente hasznavehet-telenné vált órákat, úgy ez a szám nem is túlzott.

Az óracsempészés lehető-ségét a kormány idézi elő azért, hogy az utóbbi tíz esztendőben egyetlen óra

## AZ ERŐSZAK

Az erőszak gyakori alkalmazása is „az út megroví-dításában” keresendő. Az emberek problémáikat gyorsan akarják megoldani. Ha véleménykülönbség támad a szomszédok között a szemete-száda elhelyezése körül, úgy azt vélik, hogy élesre-fent konyhakéssel intézhető el a legrövidebb úton. Há-zastársak közötti veszekedé-seknél néha benzinnel öntik le egymást, mert a gyufa-szal használatát egyszerűbb-nek tartják, mint a hossza-dalmas házasságbontási per-igénybevételét.

A rendőri jelentés szerint a múlt évben erőszak haszná-lata és idegen vagyon ron-gálása 8351 esetben fordult elő, ami az előbbi évekhez viszonyítva több mint tíz százalékos emelkedést je-lent.

Rendőri szakértők szerint

## NAGY EMBEREK MONDÁK

Philip H. Rowley, angol műgyűjtő: „A modern akt-képek elnyötte abban rejlik, hogy nyugodtan meg lehet mutatni a gyerekeknek is.”

Robert Jungk, az atom-fegyverkezést ellenző svájci író: „Korunkban a tejít fontosabbnak tűnik a tej-nél.”

Boris Blacher, zeneszerző és berlini zenefőiskola igazgatója: „Mihelyt a zeneszerző bizonyos egyéni utat tesz meg, úgy hivatalos állással teszik őt ártal-matlanná.”

a pillanatban, amikor Izrá-el függetlenségét kiáltozták, minden külső nyomás nélkül helyreállt a jogrend. Mintha az emberek belső fogadalmat tettek volna, hogy bizteleben tartják annak az állammal törvényeit, amelynek megalakulásáért 2000 évig imádkoztak. Nem azt mondták, hogy kormány, hanem: „a mi kormányunk”. A rendőrt pedig úgy emlit-tették: a mi rendőrünk”. És, hogyan történt, hogy ennek ellenére ilyen rövid idő alatt annyira megváltozott a lakosság mentalitása, ami a rendőrség tízéves bűn-ügyi mérlegéből könnyen megállapítható.

Ennek okát, nemcsak a lakosságban kell keresni. A rendőri statisztika szerint a bűnözés diagrammájának görbéje szinte ugrásszerűen emelkedett Dov Jozsef cena-rendszerének korszaká-ban. Akkor keletkeztek tá-langó rések a jogrend falán. Természetes, hogy ezek a cena-rendszer meg-szüntetésével sem lehetett egykönnyen betapasztani.

behozatalára sem adott engedélyt. Azt pedig nem lehet elvárni, ha például a munkásnak munkahelyére kell elmen-nie, hogy előbb a városi órá-hoz fusson, hogy megállapítsa nem késik-e el? A lakosság az állam megalakulása után nem sok kö-vetendő példát látott az ille-tékeseknél a takarékosság tekintetében. Az újságokban gyakran olvashatók kritikák a túlzottan felesleges költe-kezésekről, amelyeket az áll-lamháztartásban meg lehet-nek takarítani.

Megemlítendő még a drá-gasági-index megállapításá-nál végzett akrobatikus mű-velet, hogy az alkalmazottak fizetésemelését elkerül-jék. Ugyanakkor a valószínű-ban a drágaság állandóan emelkedik és a mesterséges-en alacsony nivón tartott fizetések a létminimumot is alig biztosítják. Szakembe-rek véleménye szerint, ebben keresendő a hivatalok-ban előforduló gyakori visz-szalélesek rugója, ami régen szinte ritkaság számba ment.

a légerőlet következtében az emberek idegzeete erősen meg-rongálódott és ezeket a bűn-cselekményeket általában pillanatnyi felindulásukban követik el. Nagyon termé-szetes, hogy a légerőrel is kihathassa a bűncselekmények szaporodására. Rá-adásul az a vélemény alakult ki, — főleg az újonnan érke-zettek között — hogy „asz-talverés”, gyorsabban in-téződnek el ügyeik, mintha türelmesen bevárnák a bü-rokrácia hosszú és bonyo-lult útjának végét. Ez a helyzet annyira elfajult, hogy főleg a fejlesztési területe-ken létesült telepeken, a szociális osztály és a munka-közvetítő hivatalok tisztvi-selői elracsózt az asztalok mellett fogadják a közönsé-get, mert csak ilyen módon me-nekülhetnek meg egyes rosszidegzett kliensek tett-legességétől.

Az elszaporodott lopási ese-tekkel kapcsolatosan elég megemlíteni, hogy míg 1948-ban az ellopott vagyontárgyak értéke rendőri becslés szerint 864.879 font volt, ad-dig 1957-ben, a lopott tárgyak értéke 4 millió 682 ezer 689 fontra emelkedett. Va-gyis, majdnem 500 százalé-kal, míg a lakosság népese-dési statisztikája, — mint említettük — csupán 124 szá-zalékkal növekedett.

A gyors cölözés irán-ti törekvésben keresendő az ijesztően elszaporodott köz-lekedési balesetek oka is. Az elmult esztendőben ötven gyermek vesztette életét au-tó balesetekből kifolyólag. Azonkívül 207 felnőt halt bele közlekedési balesetek-

ből eredő sérüléseibe. 8032 polgár szenvedett sérülése-ket, ebből 2030-an oly súlyo-san sebesültek meg, hogy örök életükre nyomorékok maradtak.

## FIATALKORU BÜNÖZÉS

A fiatalok bűnözése is ro-hamos módon emelkedett. A múlt esztendőben 7474 ifju-kori bűnöző f glakoztatta a rendőrséget. Vagyis harminc százalékkal több, mint az el-mult évben. (Ez a statisztikai adat azonban nem mond-ható százszázalékosan meg-bizhatónak, mert nincs ki-zárva, hogy az előző évben sem volt kevesebb az ifju-kori bűnözők száma, mint ez-idén, csak a rendőrség ja-vi lt meg azóta 30 százalé-kal.)

A fiatalok bűnözése ma-napság világszerte. Ez azonban gyenge vizsg szá-munkra. A fiatalok bűn-özése problémája erősen fog-lalkoztatja főleg a pedagó-gusokat, akik vizsgálják ezt a szomorú jelenséget és ke-resik kórokozóját. Szinte egyöntetű annak megállapí-tása, hogy ehhez a szülői ház sokban járul hozzá. Mert nemcsak neveletlen gyerme-kek vannak, hanem szülők is, akiknek nevelésük még befejezetlen.

Ennek jellemzésére elmon-dom, hogy nemrég megkér-deztem az egyik gyerektől: Hány éves? A gyerek erre azt válaszolta: „En hat éves vagyok, de az autóbuszban csak négy és fél.” A szülők kioktatták, hogy az autó-busz soffitörnek hazudjon. Ez-által akarnak néhány prut-t meg takarítani. Így szok-tatják rá a gyereket a hazudozásra, aki később azt nemcsak a soffitörrel szem-ben alkalmazza.

Az ifjúság nevelési probl-émájának bonyolultságához sokban hozzájárult a régi jisiv mentalitása, amely fő-leg Oroszországból került ide a megbukott forradalom után. Itt próbálták megvalósí-tani az utópisztikus szoci-alizmust, amely mindent gyökeresen meg akar változ-tatni. Nem szólvá a vallás-tól való eltávolodástól a tan-ügy terén is forradalmi vál-tozásokat vezettek be. Az volt az elv, mindent ellen-kezőben csinálni, mint ahogy azelőtt volt. Ennek követ-kezményeként változott meg a viszony szülő és gyerek, valamint a tanító és a tanít-vány között. Az utóbbi idő-ben betették ennek káros voltát. A legtöbb iskolában nem szólíthatja már a gyere-kek a tanítót a keresztne-vén. A „zsidó tudat” terjés-téséért is sokmindent meg-próbálnak. Ez azonban egy-előre alig érezteti hatását.

Még komplikáltabb a gyere-k helyes nevelése olészü-lök házában. A szülők mas-irányú elfoglaltságuk miatt nem tanulhatják meg egy-hamar a héber nyelvet s az iskolába kerülő kis nebuló, aki ezelőtt szüleinél látta mintaképet, kineveti, sőt ki-gúnnyolja őket, ha hibás, vagy helytelen héberséggel szólnak hozzá. A gyermek ezáltal okosabbnak véli ma-gát szüleinél és így nem ve-züli komolyan tanácsaikat és intelmeiket.

Az iskolai fegyelem az ugynevezett „modern peda-gógia” eredményeként erő-sen meglazult. Nagyon ter-mészetes, ha a gyerek tani-tómasterét keresztnevével szólíthatja, barátjának tekint-heti, úgy ez a tekintély ro-vására megy. Ha a gyer-mek az Istentől nem fél, szüleit és tanítóit nem res-pektálja, ennek természetes következménye, hogy a leg-több esetben az állam törv-nyeit sem veszi túlságosan komolyan. Érdekes, a fen-tiek igazolására megemlí-teni, hogy a vallásos szülők gyermekei az ifjúsági bűn-özök statisztikájában alig vannak képviselve.

De nemcsak a gyermek és a szülők okolandók az if-júsági bűnözés elszaporodá-

sában. Elben egyes közüle-kenek is eszük van. Itt meg-említendő a nemrég leple-zett sportbotrány, amikor ki-derült, hogy sportegyesüle-tek, bajnoki mérkőzéseknél készpénzért egymásnak „le-feküdtek”. Lepénzték az ellenfelet, csak azért, hogy jobb helyet biztosítsanak egyesületüknek a kupadön-tőben. A gyerek komolyan veszi a sporteredményeket és kétségtelenül káros ha-tással van fogékony lelkére, ha megtudja, hogy a sport-terén is elkövetnek csaláso-kat és hamisításokat.

Az Izraelben oly gyakori boldogtalan házaselet is megzavarja a gyerek jelle-mének kialakulását. Erre a rendőrség szővivője, Nash alezredes megjegyezte: Van-nak szülők, akik szerencsét-lenek a gyerekeik miatt, de még több a gyerek, akinek szerencsétlenségét a szülők idézik elő.”

## SZEXUALIS BÜNÖZÉS ÉS KÉPMUTATÁS

A szexuális bűnözés az el-mult évhez viszonyítva ál-talában 26,9 százalékkal emelkedett. De az 1214 bü-neset részletezésénél kiderül az a megdöbbentő tény, hogy a múlt évhez viszonyítva a lilomtiprás 100 százalékkal emelkedett. A többi büne-set, mint például kerítés, nyil-vánosház tartása és ehhez hasonlók is lényegesen növe-kedtek. Ez azonban aggodal-morra nem ad okot.

A szexuális bűnözés, a-melyet a haifai találkahe-lyek leleplezése után annyira felfújtak, a legkevésbé veszélyes a társadalomra. Megállapítást nyert, hogy részben a sajtó szenzáció-hajhászsága, részben a nyo-mozási eredmény közléseinek letiltása korbácsolta fel a tömegek fantáziáját. Mert a végén kiderült, hogy össze-vissza három prostituáltól van szó, akik igazán nem érdemelték meg a rájuk pa-zarolt sok nyomdafestéket.

A prostitúció ellen az an-gol mandatárius hatalom igen enyhe törvényeket hoz-tott s azokat is a legtrikább esetekben alkalmazták. Tisz-tában voltak azzal, hogy a prostitúció a „legrégibb fog-lalkozások egyike” és a vi-lágban mindenütt elterjedt, függetlenül az ország rend-szerétől. A kapitalista orszá-gokban éppúgy divik a pros-titúció, mint a vasfüggöny mögött. Csak a forma más. A lényeg ugyanaz.

Az angolok, akik megtil-tották a hivatalos prostitu-ciót a Szentföldön, szemet hunyvaak előtte. Tisztában voltak azzal, hogy az orszá-g, amely több kikötővel rendelkezik, ahol az idegen matrozok százai és ezrei fo-dulnak meg hosszú hónapos tengeri út után s nem lehet tőlük a szórakozási lehe-tőséget megvonni. Ez arra ve-zetne, hogy gyanútlanul sé-táló tisztességes nőket mo-lesztálnának.

Néhány héttel ezelőtt Tel Avivban az Amerikai Cion-isták Házában erről a probl-émáról megtartott szimpo-zion alkalmával egyes Kne-szet-képviselők annak a vé-lményüknek adtak kifeje-zést, hogy a probléma komoly voltára való tekintet-tel, alaposan ki kell vizsgá-lni és megfelelő megoldást kell keresni. A képmutatás-nak sok értelme nincs. Az angolok — mondták — kö-zismerten puritán jelle-műek, de miután az utóbbi időben észrevették, hogy a homoszexualizmus Angliá-ban országos problémává vált, parlamenti bizottságot küldtek ki, hogy annak je-lentése alapján a homozxu-alitásra vonatkozó törvény-ek t módosítsák.

Az illetékesek is tisztában vannak azzal, hogy sikeres razziaik után lecsukott ta-lálkahelyek megszüntetésé-vel még nem szűnik meg a prostitúció.

Dávid a zsoltáros is így kö-nyörgött: „Szűnjek meg a bűnök az országban.” Már ő is tisztában volt azzal, hogy a bűnözőket nem le-het megszüntetni, csak arra kell törekedni, hogy számuk hova-tovább csökkenjen.

# Borisz Paszternák szerelmes versei

Irta: Naschitz Frigyes

Bárhogy vélekedik is a val belevilágított annak a kritika Paszternák világhí-rű Nobel-díjas regényéről, az irodalmi értékelés háttérbe szorul az író belső kényszer alatt tett önkéntes vallomá-sának drámai ereje mellett. Mert „Doktor Zsivágo” nem egy megcsömörlött lázadó felforgató tendenciával írt önéletrajza, hanem a ves-zélybe sodort, Isten képre-teremtett ember megmenté-se érdekében tett kétségbe-esett kísérlet. Ki tudja, hogy a szabad világba való szám-üzetés elleni tiltakozást az orosz rög misztikus imáda-tó, vagy a következmények-től való félelem váltotta ki? Bizonyos, hogy Borisz Pasz-ternák korunk egyik legme-részebb, legelsodortabb alak-ja, aki élő lelkiismerete, zsi-dó talajtalanlásában szuny-yadó szabadság szeretete és tiszta szive lobogó fátylaja.

## Ő S Z

*Elszédtek a cimbórák,  
kedveseim messze mentek,  
örökéletű magány övez  
szívet és világot.*

*Veled vagyok az erdőlabban,  
az erdő kihalt pusztaság.  
És mint a dalban  
utat-ösvényt növény fed be.*

*Ránk tekint a gerendázat  
gondterhelten, csak miránk.  
Fogadtuk, nem állunk ellen,  
becsülettel meggyünk tönkre.*

*Egykor ülünk az asztalhoz  
és háromkor kelünk fel.  
En egy könyvvel, te a himzéseddel.  
Hős szürkeletkor nem vesszük észre,  
hogy még mindig csökölődzünk.*

*Pompásan nyughatatlanul,  
zajongva hulljatok, levelek!  
Töltsetek a múlt keserűségébe  
a mai bánatot.*

*Sővárgás, kívánat, kísértés;  
szőrjük a szeptemberi zajba.  
Hadd magad az ősz-mámorba csalni,  
szűnj meg, vagy vesztülj esed.*

*Leveted ruhádat,  
mint erdő a levelet,  
ha lenge öltöztetben, selyemcipellőstül  
karjaimba bomlász.*

*Te vagy a romboló lépések üdve,  
ha élet jobban fáj, mint betegséged.  
De vakmerőség a szépség gyökere ...  
Ez vonk egymáshoz minket.*

(Ford.: N. F.)

## TALALKOZÁS

*Ha hó borítja az utcákat,  
a tetőket fedi,  
kimegyek, topogok egyet.  
Az ajtó előtt állsz te.*

*Egyedül, őszi kabátban,  
Kalap és sárcipő nélkül.  
Gyámoltalanul  
maréknyi havat majszolsz.*

*Fák és kerítések  
felolvadnak az alkonyatban.  
Az örvénylő hóiharban  
egyedül állsz a sarkon.*

*Viz csurog a keszkenődből,  
kabátujjából hajtkökébe.  
Gyöngy-csepp, mint friss harmat fénye  
csilámlik a hajadon.*

*Szőke fonat  
keretezi arcod,  
fejkenődből, alakod  
és az ócska kabátot.  
Hó a szempilládon,  
szemedben fájdalom.  
Egy darabból  
az arcod.*

*Mintha vassal  
antimónba mártva  
véstek volna téged  
a szívembe.*

*Benne örökre  
vonsáid alázata izzik.  
Nem érint, hogy a világ  
irgalmatlan.*

*Azért kettőzödik  
az éjszaka a hóban,  
és én nem vonok meszyét  
közted és közöttem.*

*De kik vagyunk mi és honnan jövünk,  
ha elszállt éveinket  
útra göngyölkítik, —  
mi pedig már nem vagyunk többé?*

(Ford.: N. F.)







# Egymás között...

**MAGYAR-ZSIDÓ KURIR**

Nagy élményben volt részük pénteken este a telavivi Ben Jehuda templom híveinek, akik önfeláldozó hallgatták végig az ország legifjabb „kántórának” előimádkozást. Az ifjú kántor kilenc éves, neve **Farkas Simon**. A templom vezetősége eltekintett attól a szabálytól, hogy csak tizenhárom éves felüliek imádkozhatnak elő, tekintettel Farkas Simon rendkívüli tehetségére, gyönyörű hangjára. A kis kántor az egész péntek esti Istentisztelet anyagát hangfelmérővel tanulmányozta. A templomban jelenlévő **Ben Cvi Jicchák**, aki a budapesti Csáky utcai templomnak volt a főkántora, kijelentette, hogy foglalkozni kíván a kisfiával, mert páratlan tehetség.

**Spiegel Jehudát**, az izraeli vallásügyi minisztérium államtitkár helyettesét ki nevezték a Wingate Testnevelési Főiskola kuratoriumának tagjává. Spiegel Jehuda közéleti pályafutását jóval megelőzte sportkarrierje. Fiatal korában, mint aktív futballista, az Ungvári Testgyakorlókörének jobbszélsője volt és hosszú időn át a neves kárpátaljai futballválogatottak is tagja volt. Aljijázása után egyik megalapítója és éveken át vezetője volt az „Elicur” vallásos testnevelési mozgalomnak.

Hétfőn este tartották meg Jeruzsálemben a híres kálói cádik jehudit. Az ünnepélyes alkalomra az ország minden részéből összegyűltek a kálóiak, a nagy-névvé kálói jesiva volt növendékei, akik Magyarországon a Jährzeit alkalmával ezen a napon mindig összejárnak, hogy megemlékezzenek a Cádikról. A meleg ünnepség a „Szól a kakas márt” elnevezéssel ért véget.

A haifai „Broadway” központjában a héten újra megnyílt a ragyogóan átalakított Nizza kávéház. Az **Ungár család** vezetése alatt álló stílusos helyiség szürrealista falfestménye, **Claire Michel** a fiatal festő és grafikusművész gazdag kultúra és színérezkre valló munkája. **Claire Steinberger (Stanbury) Lajos** londoni divatkirály lánya. A divatkirály izraeli látogatásáról lapunk hasábjain nemrégiben beszámoltunk.

A zsidó tradíció szerint a 18-as szám nagy tiszteltnék örvendő **Halmi József** az ismert izraeli újságíró ennek a tradíciónak a jegyében ünnepelte meg szűk baráti körben alijjázásának 18-ik évfordulóját. **Halmi József** különben 1941 március 18-án érkezett az országra.

A nyolcvan éves **Hatvany Lajos** bárót, a kitűnő irodalomtudóst márc. 15-én Kossuth-díjjal tüntették ki. Báró **Hatvany Lajos** irodalmi tevékenységéért kapta a kitüntetést.

**Weitzen Dezső** ismert temesvári optikus szakember, aki másfél évvel ezelőtt alijázott, szépen felszerelt optikus üzletet nyitott a telavivi Shenkin utcában. Weitzen Dezső a cionista mozgalom régi harcosa, aki a cionizmusért börtönbüntetést is elszenvedett.

Néhány nappal ezelőtt a kereskedelem és iparügyi miniszter által kitüntetett export-cégek között a magyar jisivus képviselve volt: a budapesti származású **Dávjági testvérek** ajándék és kegytárgy üzeme immáron harmadszor kapta meg a kiváló exportörök díszoklevelét. Mint ismeretes, a kereskedelem és iparügyi minisztérium az évente 100 ezer dollárnál nagyobb összegeket exportáló cégeket tünteti ki ezzel az elismeréssel. A Dávjági testvérek báb-jámi gyára, mintegy száz munkást foglalkoztat és féméből készült ajándék és kegytárgyaival — amelyeket őt világszerte exportál — méltó hírnevet szerzett az izraeli diszmiiparnak és iparművészetnek.

**Baum Ernő**, erdélyi származású új olé, aki néhány héttel ezelőtt érkezett az országba, érdekes találmányt nyújtott be az izraeli szabaddalmi hivatalhoz. Miniaturporszívógépet konstruált, amelynek ára nem kerül majd többé, tíz-tizenkét izraeli fontnál. A „baby” porszívógépet, melyet feltalálója „Szabre”-nek nevezett el, egy telavivi gyárban kerül majd gyártásra és a gyárnak komoly export tervei vannak vele.

Meghitt ünnepség színelője volt a Bét Meir jeruzsálemi nagyterme, ahol a magyar-származású **Juda Elicur**, a Bár Ilán Egyetem tudós tanára fiának báb-művét tartották. A többszáz vendég között látható volt Jeruzsálem társadalmának színe-java, akik meleg ünnepségekben részesítették a tehetséges ifjút és édesapját, aki értékes tudományos munkásságával és szentírás-népszerűsítő törekvéseivel, melyek közül a Tnach-világverseny szervezése körül érdemeit emeljük ki — szerzett magának megbecsült nevet.

Délamerikából érkező jelentés szerint **Somogyi László** karmester olyan rendkívüli sikerrel szerepelt több délamerikai államban, hogy mindjárt szerződtek a jövő évre is hosszabb turnéra. **Somogyi László** egyébként ezidén már három hangversenyt dirigált Párizsban és Spanyolországban is több hangversenyen sikeresen szerepelt. Eddig nyolc hangversenzt készítettek vele különböző zenekarokkal.

**Gábor Zsazsa** két televíziós filmsorozatot lép fel **Lauritz Melchiorral**, a new-yorki Metropolitan dóm-számazású hőstenorjával. Az egyik televíziós film címe: „Zsazsa Párizsban”.

**Asher Oszkár**, a nagyszerű magyar-zsidó szavalóművész kineveztek a Tudományegyetem bölcsészeti katedrájának előadó tanárává. **Asher Oszkár** a helyes magyar beszéd tanára lett.

GIORA GODIK bemutatja A JAZZ-KIRÁLYT:

## LOUIS ARMSTRONG

a Héjchál Hátarbutban, április 14-én

A legszebb és legolcsóbb **púrimi ajándék: akvárium — diszmadarak** óriási választékban, olcsó árakon **DAG-RON** TEL-AVIV, ALLENBY 13.

**TIZÉVES IZRAÉL JUBILEUMI ÉVKÖNYV** A magyar jisivus nemes és értékes púrimi ajándéka. **VEGYÉTEK OLVASSÁTOR TERJESSZÉTER!**

## KERESZTREJTVÉNY 498

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	16		17		18		19		20		21			
22	23		24		25		26		27					
28			29				30		31			32		
	33	34		35			36		37		38	39	40	
41	42		43		44		45			46		47		48
49			50		51				52				53	
54				55					56					57
58			59						60			61		62
63			64				65			66		67		68
	69					70				71		72		
	73				74				75		76		77	
78					79				80			81		82
83				84	85		86			87			88	
89									90					

**Vizsintes:** 1. Régi török megszállás, elsősorban az irástudók és hivatalnokok számára. 6. Magyar-zsidó költő (1866–1933). 16. Latin ugyanúgy, ismét első fele. 17. Fejtelken bibliai kommentátor. 19. Több izraeli helységnev első fele. 20. Magánhangzótlanság. 21. Héber tanító. 22. A Kneszet magyar nyelvetülről származó új képviselője, teljes név. 4-ik kockájában duplahangzó. 26. A román kormány által persona non gratanak nyilvánított izraeli diplomata, teljes név. 28. Vissza: héber pásztort. 29. Az inkvizíció vallásletről származó új képviselője, teljes név. 31. Angol állj: keverve. 32. Német 24 óra (többes szám). 33. Európai nemzeti. 35. i.ikus korszak, az a kor, amikor a földön még nem volt élet. 36. Latin tehát. 38. Szomorú szinonimája, magánhangzótlanság. 40. Erdélyi hegyi kő. 41. Philipp... svájci politikus, 1946 a svájci államszövetség elnöke. 44. Az angol-afrikai Aranypart egyik, kivételes művészi készséggel népességéről elnevezett vidéke (O=A). 46. A sémi nyelvek nyugati ágához tartozó nyelv. 48. ...dir, talppont a csillagászatban. 49. Te is fiam... 51. Héber titok keverve. 52. Eisenhower elődje. 54. Olasz festő 1285–1384 között. A sienai festészet egyik kimagasló alakja. 56. Féliszeglet Északkelet Ázsiában, a Bering szoros és az Ochotszki tenger között. 58. Tisztító szer. 59. Citrusgyümölcs. 60. Az egyik oldal. 61. Héber majom. 62. Névelő. 63. Magánhangzótlanság héber virágmez, mézsör. 64. Vissza: Wilhelm ... német író 1831–1910. Fontosabb regényei: „Der Hungerpastor”, „Abu Telfan” stb. 65. Különféle izraeli és izommegbetegedések neve. 67. Latin író. Főműve: „De

## Moskovitz Dávid rabbi

A slosim alkalmából

Harminc nappal ezelőtt, nyolcvan éves korában távozott el tőlünk. A telavivi Florentin negyed rabbi volt, aki több mint husz éven át csendes, kitartó munkával vezette a schuna vallási életét.

De gálutbeli élete odaát az erdélyi zsidóság körében egyáltalán nem volt nyugodtnak mondható. Mint korának ismert Tóra-tekintélye a naszdói kehila rabbiaként működött néhány évtizedeken keresztül. A száztized évi erdélyi chászid rabbi legjobb típusát képviselte, a „rizsini ház” hűségese hive és harcos katonája volt, aki saját életében is ennek a mozgalomnak legszebb hagyományait valósította meg.

De nem sokkal később, a politikai cionizmus fellépése után már egy másik zsidó front harcaiban is ott találjuk. Mindjárt Herzl felütése után a politikai cionizmus, a vallásos országépítési mozgalom komb-



épitésért folytatott sokáig harcának is.

A rabbinikus irodalomra ren kifejtett sokáig a kassági, korabeli rabbiok tekintélyekkel fogott állandó levelezése lett irodalmi munkássága is időt szakított magára. A kis naszdói hitközség chászid rabbiának klasszikus héber nyelven írt kei sűrűn láttak napvilágot az akkori „Háolám”-ban.

Az akkori chászid utókor harcában amugyis nagyon exponált naszdói rabbi a modern cionizmus vetőjeként még jobban hívta maga ellen az ellenes bigott magyar „bek” haragját. Az entia mi és sziget rabbi, mint a szatmári Reb szántalan esetben hették „chérem” alá. De a kében erős, eltökélt nem hátrált meg. Elete vallásos országépítésével kötötte össze és lette — sok nehéz harc között is — kitartott hosszú életén át.

A háláchá, ágádá és bibliai egzegézis terén readott többrendbeli munkája („Ghilej Záháv”, „Réj Avot”, „Mispár L’kim”, stb.) mellett a száz években jelentette Kolozsváron a vallásos zsidóságról írott híressé munkáját, a „Rágél Hávaszér”-t, amely a német és magyar nyelvterületi vallásos cionista mozgalom alapvető munkája lett. Könyvhöz az előzőt kisebb egységiség írta, Nachum Szokolov.

Környezetére és családjára is erős hatást gyakorolt a kimagasló zsidó egység. Fia, a deportálás elvezett Mose Moskovitz erdélyi vallásos cionista vezető alakja volt. Harc Izraelben élő veje, a vallásos zsidóság ismert egyetemeségei. Egyik fia a felszabadító háborúban a jaffai harcokban esett el.

1936-ban alijázott. Elseredetten és talán fáradtan a rövidlító és nok gáluti ellenfelekkel vott harcok után. Halála florentin lakónegyed a becsült, szeretett szellemzetője és a rabbiak emert tagja volt, akik napjai a vallásos életet kifejtett szüntelen munkában teltek el.

Meleget adó fényes elag volt a magyar zsidó firmamentumán. Meggyődesem szerint — a Glasz Moskés és Mose Arje Roth mellett — nem az egyszé fénye a magyarföldi cionista mozgalomnak. Binra veszem, hogy a magycionizmus jövődöbeli tonetiró a zsidó utókor, hómára még jónéhány, hasonló, melegen fénylő lenseget fognak felfed a magyar-zsidó égen.

**NYEREMÉNYKÖNYV** **Reviczky Gyula: APAL ÖRÖKSÉG**

**APRIL**

ADÁS

KERESKÉK FA megvételre (1 m vits Dávid, Akk)

GYERMEKCIPI regény, rétarban. alkalmat, míg a Aviv, Merkáz Ba

JÓL BEVEZET GYAR eladó vá „Szodavizgyár” hivatalba kérek.

AMERIKAI JF adó. Schwaz, utca 29.

ELADÓ: műsz rászerve, fno Megtekinthető: 3 merlegvárban.

VESZUNK k ezüstöt. Brunn zsálem, Princess

ATADÓ zsidó eseméztellet Rá jában, amely ké megcshetést, Tel

Közismert, bev

magyar Ennek kézp 1 0 r g a l m eljes e la Bővebbet Grün HAIFA, SCH

TOELET SEL hártort, hártortól eredő tárgy Hánási 4. Tele

Eladók olcsón Tel-Aviv, Allen III. em. (3-4)

AMERIKAI könyvek, kál, „Giza”, Tel-Av

JÓL BEVEZ EZEM, teljesn berbeadó. - K kombináció let előnyben. Grün Haifa, Schapira

Bevezetett F jat helyiségec ért eladó. Grün Haifa, Schapira

MAKOLET Inc eladó, Chot Gán, POB. 502

VEGEGESZLE pontjában, jó Bővebbet Bleit

AD FOGLA

A CUKRASZ-éves gyakorlat megfelelő által megbízható

Házve - aki jól k jeruzsálem április Segi JÓ Cim: PO „G. E

Elsőrendű N mindennemű kára házböz Tel-Aviv, Br

Mo kere Irásbe a gyakor jelölésév T. A. A. No. 1

Szakeubert könyvkötés hoz. Jó kiadoba.

Ker e FF szá var HEIL Tel-Av

NAGYKEI rendű kon sz b és on Ben hirdeté 61. „1437”

**UJ KELET** BEJTVENYPALYAZAT SZELVÉNY 498

Név: \_\_\_\_\_

Cim: \_\_\_\_\_

14 Uj Kelet 1959 III 20



# Amerika három litkos atomrobbantást hajtott végre a Föld légkörén kívül

A kísérletek az interkontinentális lövedékek elleni védekezéssel függnek össze

Washington (UPI). — Az amerikai hadsereg tegnap hozta nyilvánosságra, hogy a múlt év szeptemberében a legnagyobb titokban három atombombát robbantott rendkívüli magasságban, a föld légkörén kívül. A kísérleteket az Atlanti-óceán déli részén hajtották végre azaz a céllal, hogy megoldják az interkontinentális ballisztikus rakéták elleni védekezés problémáját. Az amerikai hadügyminiszter közleménye szerint a robbantások 300 mérföld magasságban történtek és a kísérletet teljes siker koronázta.

Frank Shelton, a rendkívüli fegyverek osztályának technikai igazgatója kijelentette, hogy ez volt a legnagyobb tudományos kísérlet, amelyet eddig végrehajtottak. A robbantásoknak két céljuk volt: felvilágosítani a föld magnetikus mezőjével kapcsolatos tudományos megállapítások helyességét és ellenőrizni nagy magasságban végrehajtott robbantások katonai jelentőségét. A hadügyminisztérium közleménye szerint a kísérlet katonai részét nem fogják nyilvánosságra hozni. Shelton mindemellett célzott arra, hogy a robbantásokból leszürt tapasztalatok

elő fogják segíteni a rakétaelhárító lövedékek kifejlesztését. Egy kérdésre válaszolva Shelton kijelentette, hogy nincs bizonyossága afelől, megelőzte-e az Egyesült Államok a Szovjetuniót az interkontinentális lövedékek elleni védekezésben.

Szakkörökben megjegyzik, hogy az Explorer-4 nevű amerikai műbolygó már között bizonyos részleteket ezeknek a bombarobbantá-

soknak az eredményeiről és azok most tudományos tanulmányozás tárgyát képezik. A New-York Times azt írja, hogy a kísérlet megfigyelésében sokezer ember vett részt a világ minden pontján elhelyezett állomásokon. A lap szerint az első robbantás vékony rádióaktív sugárteret vont a föld köré, amelyet egy óránál kevesebb idő alatt teljesen elborított.

## Macmillan ma kezdi meg tanácskozásait Eisenhowerrel

„A Nyugat rendkívül súlyos problémák megoldása előtt áll”

Washington (Reuter, AFP, UPI). — Harold Macmillan angol miniszterelnök és Selwyn Lloyd külügyminiszter tegnap Washingtonba érkeztek, ahol egy napot tárgyalnak a kanadai kormány vezetőivel. Ottawából való elindulása előtt Macmillan a repülőtéren kijelentette, hogy John Diefenbaker kanadai miniszterelnökkel arról a szerepről folytatott megbeszélést, amelyet a jövőben esetleg az UNO fog betölteni a berlini kór-

dés rendezésében. Ezt a gondolatot a kanadai kormány vetette fel a NATO állandó tanácsában és most Eisenhower elnökkel is meg fogja beszélni. A kanadai terv szerint Berlinben új kormányzati rendszert állítanak fel az UNO felügyelete alatt. A washingtoni repülőtéren Macmillan kijelentette, hogy szeretne találkozni Foster Dulles külügyminiszterrel is, akit a kórházban fog felkeresni. Az újságírók kérdéseire válaszolva Macmillan hivatkozott a Szovjetunió vezetőire, akik a nyugati államférfiakhoz hasonlóan a háború megakadályozásának szükségességét hangsúlyozták. A szovjet vezetők is támogatják azt az elvet, hogy az ellentéteket nem erővel, hanem tárgyalásokkal kell megoldani. Ha ez a kijelentés valóban őszintén tükrözi a Szovjetunió felfogását, ennek messzemenő fontossága van a nemzetközi helyzet szempontjából.

Párisi diplomáciai körök szerint a szeptemberben végrehajtott atomrobbantások lehetővé teszik a Nyugatnak hogy biztonságosabban tárgyaljon a Szovjetunióval.

Washington (UPI). — Dr. John Hagen, az amerikai nemzeti aeronautikai tanács rakétaosztályának vezetője tegnap bejelentette, hogy Amerika a legközelebbi hetekben újszerű műbolygó-kilövési kísérletet fog végrehajtani. Egyszerre három műbolygót lőnek ki, amelyek a föld körül koringolnak. A három műbolygó le fogja mérni a föld vonzóerejének intenzitását, valamint a légnyomást különböző magasságokban.

## Le Havreban a kommunisták erőszakkal megzavarták a polgármesterválasztást

Párisban kommunista diákok ütköztek meg a rendőrséggel

Le Havre (UPI, Reuter). Tegnap 800 acélsikakos rendőr védte meg Le Havre város házáját ötezer kommunista kikitömönkés rohamától a városi tanács ülése idején. Le Havre polgármestere székében éveken keresztül René Cans kommunista volt, a legutóbbi választások után kialakult városi tanácsban azonban úgy alakultak az erőviszonyok, hogy a polgármestert megbuktathatták. A változásra az adta meg a lehetőséget, hogy két szocialista városi tanácsos megváltoztatta az előző álláspontját és ezzel lehetővé tette, hogy Robert Montnoel szocialistát válasszák meg polgármesterré, mindössze egy szavazat többséggel. Az új polgármesterre 19. a régi 18 tanácsos szavazott.

A tömeg be akart hatolni a városi tanács termébe, hogy megakadályozza a polgármesterválasztás lefolytatását. Miután a rendőrség kivonult, a tömeg kövekkel dobálta meg a rendőröket és az épületet. A rendőrök könnyfakasztó gázokkal osztatták szét a támadókat.

Az új polgármester azt állította, hogy elője figyelmeztette, gondoljon arra, hogy felesleges és gyermekek

## Felemelték a szülei és baleseti segélyt

Mordechaj Bentov munkügyi miniszter aláírásával tegnap rendelt jelent meg a hivatalos lapban, amely 43 font 750 prutáról 52 font 500 prutára emeli fel az állami társadalombiztosító által fizetett maximális szülei segélyt. A munkabeszámítások adatai számára, akik napi munkabéruk 75 százalékát kapják a biztosítótól, a maximális napi munkabéret 7 és fél fontban állapították meg az eddigi 8 font 250 pruta helyett.

Egyébként a társadalombiztosító törvény életbeléptetésének ötödik évfordulója alkalmából az intézet igazgató tanácsa jóváhagyta azt az új rendelkezést, amely szerint az önálló foglalkozásúak balesetbiztosító illetékét a bevétel egy százalékáról 0,8 százalékra csökkentik.

## Rossz purimi tréfa volt a Mápaj-klubban felrobbant kézigránát

A rendőrség letartóztatt két katonát, akiket azzal gyanúsítottak, hogy elhelyezték a Mápaj tel-avivi ifjúsági klubjában, — a Dizengoff téren melletti volt Busztán kávéházban — a kézigránát gyutacsot, amely súlyosan megsebesítette Abraham Ábrámot, a klub egyik alkalmazottját.

Mint röviden jelentették, szerda este éjtörnyösök és tankosok egy csoportja purimi hangulatban megzavarta a rendet a klubban, mire valaki felszólította őket, hogy hagyják el a helyiséget. Mielőtt eltávoztak volna, egy papircsomagot helyeztek el az udvaron, amely füstölni kezdett. Ábrahám megfogta a csomagot, hogy kidobja, amikor az felrobbant a kezében és letepte néhány ujját. A katonák elmenekültek.

Percek múlva kiérkezett a rendőrség, amely a katonai

rendőrség segítségét kérte. A katonai rendőrség megszállta a Tel-Avivból kivezető összes utakat, megállította az esti kimenőre táborukba visszatérő katonai autókat és kihallgatta utasait. Közben a Busztán közelében szemtanúk megpillantották két katonát, akik résztvettek a klubban történt rendezvényen és így valószínűleg a gyutacsot elhelyező katonák csoportjához tartoztak. Ezeket letartóztatták, majd kihallgatták őket és is csoportjuknak többi tagját, akiket Tel-Avivból kivezető egyik úton tartóztatott fel a katonai rendőrség. A kihallgatások nyomán két gyanúsítottat letartóztattak.

A rendőrség biztosra veszi, hogy a gyutacs elhelyezésének nem volt semmilyen politikai háttere és mindössze két katonáról szülemelt „purimi tréfája” okozta a szerencsétlenséget.

## AZ ELESETT KATONÁK SZÜLEI A DISZEMELVÉNYEN KAPNAK HELYET

Tel-Aviv (Az Új Kelet) — A katonai tudósítójától. — A hadsereg szövívője tegnap sajtófogadás keretében közölte, hogy a hadügyminiszter intézkedése értelmében az idei függetlenségi napi katonai felvonuláson, amelyet Tel-Avivban rendeznek meg, a disztribúción helyet biztosítanak az összes elesett katonák szüleinek. Ezzel eleget tesznek a szülők régebbi kérésének, akik már a múltban is kifogásolták, hogy a függetlenségi napi ünnepségeken megfigyelésnek róluk. Mint a múltban az elesett katonák szülein kívül, az idén is helyet biztosítanak az emelvényen a hadirokkantoknak.

Bár hivatalosan nem közölték, jóltesült körök szerint a május 13-án megrendezésre kerülő felvonuláson a hadsereg új fegyvereket vonultat fel, amelyeket a nagyközönség még nem látott. A gyalogsági felvonuláson az idén is, domináló szerephez jutnak az éjtörnyösök, a gépesített oszlopban pedig új típusú fegyverek. A légihaderő igen

## Detektív jelentkezett az „ötszáz esőért”

Nagyszabású valutacempézést leplezett le a rendőrség „Ötszáz eső” ellenében sikerült a rendőrségnek további részleteket kideríteni a nagyszabású valutacempézéssel kapcsolatban, amelyet még januárban fedezett fel és a nyomozás érdekében eddig eltitkolta a nyilvánosság előtt. A cempézés amelynek összegét többszáz ezer fontra becsülik, Törökország és Izrael között folyt. Két héttel ezelőtt a rendőrség letartóztatta Joszef Picio 67 éves törökországi turistát, aki a Dizengoff utcában lakott, majd miután kihallgatta a valutacempézéssel kapcsolatban, szabadlábra helyezte, de továbbra is megfigyelés alatt tartotta. Ennek eredményeképpen sikerült a detektívnek nyomára jutni azoknak a személyeknek, akikkel Picio kapcsolatban állt és újabb adatokat szereztek ellene.

mire ismét letartóztatták. A hét elején a rendőrség tudomást szerzett arról, hogy egy férfinak — akinek a pontos személyleírását is megkapta — jelentkeznie kell egy rájátszó asszonynál, akitől Törökországból átutalt pénzt fog kapni. A rendőrség azt is megtudta, hogy az illető „Kerek 500 esőket” jelszóval fog az asszony ajtaján kopogni. A bünyűgyi osztályon kikerestek egy detektívet, aki hasonlít a férfi személyleírásához és az jelentkezett az asszonynál az ötszáz esőért, aki erre szó nélkül egy csomag pénzt adott át neki. A detektív még ötszáz esőket követelt, de az asszony kijelentette, hogy erre névvel nem kapott utasítást és meg is mutatta neki a levelet, amelyben a férfi jöveteléről értesített. A detektív eltávozott és néhány perc múlva rendőrökkel együtt tért vissza, akik letartóztatták az asszonyt és házkutatást tartottak a lakásán, ahol titkosírással írt listát találtak. A rendőrségi nyomozók most a titkosírás megfejtésén fáradoznak.

• Észak-Rhodéziában tegnap további húsz néger lázadót tartóztattak le, közöttük egy nőt.

## Lemnitser tábornok lett az amerikai hadsereg új vezérkari főnöke

Miért mondott le Taylor tábornok?

Washington (UPI). — Eisenhower elnök Lehman Lemnitser tábornokot nevezte ki az amerikai hadsereg vezérkari főnökévé Maxwell Taylor tábornok helyébe. Az elnök megjutította Nathan Twyning tábornok kinevezését az egyesült vezérkarok élére, amely feladatot 1957 augusztus 15-ike óta tölti be Earl Brook tengernagy, a hadiflotta hadműveleti osztályának parancsnoka maradt és ugyancsak meghosszabbították Thomas Wight tábornok működését a légihaderő vezérkari főnökéeként. Az új kinevezések június 30-án lépnek érvénybe.

A Fehéz Haz szövívője közölte, hogy Taylor tábornok bejelentette Niel McElroy hadügyminiszternek lemondási szándékát. Taylor nem a hadsereg létszámának csökkentése elleni tiltakozása miatt távoztottak el a vezérkar éléről — állította határozottan a szövívő.

## Éjlát jubileuma

(Folytatás az 1-ső oldalról.) kísérleteket tett földvásárlásokra, amelyeket azonban az angolok 1939 évi fehérikönyvé megakadályozott.

Végül a miniszterelnök annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy az ázsiai és afrikai államokkal való kapcsolatok kiépítésének következtében Éjlát egykoron nemzetközi jelentőségű kikötő lesz.

Ben Gurion tegnap sajtókonferenciát is tartott Éjlátban, amelyen annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a romániai alijja meg fog indulni.

A sajtókonferencia kezdetén Ben Gurion kijelentette, hogy az UNO csapatoknak a tiráni szorosnál való jelenlétére Egyiptomnak éppúgy szüksége van, mint Izraelnek és ezért nem valószínű, hogy Nasser eltávolításukat követelje. De ha az erre sor kerülne és ha az

egyiptomiak megkísérik az izraeli hajózás megzavarását a szorosban, az izraeli hadsereg biztosítani fogja hajóink szabad átjárását.

Ami a Szezi-csatornában történt legutóbbi két hajóincidenst illeti, amikor az egyiptomi hatóságok leszállították a külföldi hajók által a Távokelre szállított izraeli árut, a miniszterelnök kijelentette, hogy ez az akció szerves része a Nasser és Kaszem iraki miniszterelnök között folyó presztizsharcnak, amelynek keretében mindkét fél azt állítja, hogy a másik Izrael-től kap támogatást. Az igazság az, hogy Izrael ziversen támogatna bármely békeszerető szomszédos államot, ilyen azonban, sajnálatos módon, nincs a láthatáron. Végül a miniszterelnök kijelentette, hogy az arab országok kísérletei, hogy megakadályozzák a szorosabb kapcsolatok kiépítését Izrael és az afrikai, valamint az ázsiai államok között, eleve kudarcra van ítélve. Éjlát egyik biztosítékunk ezeknek a kapcsolatoknak a kimélyítésére — mondotta Ben Gurion.

Éjlátban tegnap avatták fel Bentov fejlesztési miniszter jelenlétében az új mólót. Beszédében a miniszter megemlékezett a zsidó nép Éjlátban keresztül kereskedelmi kapcsolatokat tartott fenn Chiramal, Tyrus királyával. „Akkor okosabb szomszédaink voltak, mint ma” — mondotta Bentov. Ugyancsak tegnap neveztek el Éjlátban egy-egy utcát a Goláni és a Negev hadosztályokról, amelyek részt vettek a város felszabadításában, egy térnek pedig az „Uvdá” nevet adták, a város elfoglalásához vezető katonai akció neve után.

**Rózsa Marika ma, péntek este Naharián**  
19-kor a Remez iskola (Sikun Amidár) nagytermében.  
Bevezeti: Gervai Sándor

**Kispulyka FEHER-EMPIRE DUPLA MELLŐ NEMES FAJU**  
FALK csibeköltőtelep PETÁCH-TIKVA, KPAR AVRAHAM TELEFON 911622.  
Kapható 14 naposig is.

**OSEM SÜTEMÉNY LISZT**  
Selfrisim!  
אקס קיט - טוב עשית

על-כן היהודים עשים את יום אברהם עשר לחודש אדר מרחק ומשלה פנות  
A purimi ajándék bankunk takarékkönyve  
**BANK HADOAR**

E Tel-Aviv, I  
או קרט  
שפה העברית  
האחרון: דוד שני  
תיא. דה הנב. 11.  
K.L.L. evolyam  
Főszervező Dr. A. Szerkesztő Dr. S. C. H. O. N. D. E. Z. Chadaa Ltd., Tel. (volt) Schliesinger

Me és a csú  
Eisenh  
Gettysburg  
Macmillan ang  
meg tárgyalás  
helyén, tegnap  
meggyeztek a  
Szovjetunió  
kiszivárgott h  
eltéréseket és  
got tárgyalás  
jusi külügyi  
estűs konferenc  
koltta teszik".  
elnök bizonyos  
millan tervét  
sára.

A tárgyalás  
tatták és a vá  
kivül még ne  
végeles megá  
amerikai polit  
tudják, hogy  
egyeztek a cs  
nagy juliusban  
tusban való  
Eisenhower e  
feltételhez kö  
lét, hogy a k  
rek konferen  
eredményeket  
melyek indo

**OSEM SÜTEMÉNY LISZT**  
Selfrisim!  
טוב עשית

a Syniab  
Syntabon a  
szer mosoga  
nosához, fi  
sához és  
Háromszoro  
minden m  
pant, három  
mos, három  
gosabb és s  
sabb, mert  
vízben is  
és mindent  
tisztít.  
Ha nem  
vásárláskor  
Syntabon  
kodik az

Exo  
Tel-I